ԱՐՏԱՐԱԲԱԴ
SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO VIII
Nº 486
Miércoles
25 de Mayo
de 1988

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

SARDARABAD

70 años de una gesta decisiva para la historia de Armenia

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԿՈՆԴԱԿԸ ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՈՒԻ ՋՈՀՈՒԱԾՆԵՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ ԱՄԷՆ ՏԱՐԻ ՄԱՅԻՍԻ 22-Ի ԵՒ 23-Ի ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՄԱՍԻՆ

ՎԱՂԵՒԷՆ ԾԱՌԱՑ ԳԻՍՈՒՍԻ ՓՐԻՍՏՈՒՆԻ, ՈՐ ԱՐՄՈՒԽԹԱՄԲՈՒՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ԿԱՄՕՔՆ ԱԶԳԻՍ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՑՆ ՀԱՑՈՑ, ԾԱՑՐԱԳՈՑՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՄԱԶԳԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ ԱՔՈՐԻՈՑ ԱՑՐԱԲԱՏԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՑՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՍՐԲՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

ՔՐԻՍՏՈՍԱՆԱՆՑ ՍԻՐՈՑ ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ Տ.Տ. ԽՈՐԵՆԱՑ ԱՌԱՋՆՈՑ, ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՀԱՑՈՑ ՍՐԲՈՑ ԵՐՈՒՍԱղԵՄ Տ. ԵՂԻՇԷ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ, ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՀԱՑՈՑ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՊՈԼՍՈՑ Տ. ԾՆՈՂԱՑՑ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ, ՀԱՅՕՐԵՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑ, ՎԱՐԱԳԱՊԵՏԱՑ, ՏԱՂԱՆԱՑԻՑ ԵՒ ՍԱՐԿԱՒԱԳԱՑ, ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՐԵԼԵՓՈԽԱՆԱՑԱՆ ԺՈՂՈՎԱՑ, ԹԵՄԱԿԱՆ ԵՒ ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԵՒԻԵ ԵՒ ՍԻՐԵԵԼԱՀԱՄԱՅՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ՀԱՑՈՑ

...Շարեւ եւ նեղ առու փոքր, եւ յորով յոյն ընդ վտիտ սահմանեալ, եւ զօրութեամբ ցնծալ ի ջրէ աղբով յոյով անգամ ճոխանալով յուզաստրութեամբ, սահայն բազում գործ արուեստից գտանին գործել Ձ, ի մերում աշխարհին, եւ պարտէի զայս յիշատակի...:
(ԱԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍ ՊԱՏՄԱԳԻՐ)

Այն օրուանից երբ Նահապետը մեր Հայկ, փշրեց բռնակալ կապանքը Բելի ու դարեց ազատական քարը ազատութեան հողի, յորոշումը կոչումը ինչ հոգու՝ ապրելու ազատ, եւ պահան իսկ գնով պաշտպանելու ժառանգութեան ճանճանց:

Դարերի հեղինակով, բայց տեսնանանը Պրիմատի յորի ճառագայթումով այդ կոչումը նոր նկա-

(ԾԱՌ.Ը 18-ՐԴ ԴԱՐ)

A fines de mayo de 1918 el pueblo armenio - hombres, mujeres y niños - codo a codo con sus jefes naturales, defendió la libertad de su Patria contra la invasión turca.

(Ver pág. 5)

ULTIMO MOMENTO

Destituyeron a Demirdjian en Armenia

(Moscú, 21) El partido Comunista destituyó hoy a Garen Demirdjian de su cargo de dirigente del partido en la República Socialista Soviética de Armenia.

No se dieron los motivos de esta destitución, pero se da por descontado que fueron ordenadas por Moscú y que están relacionadas con las manifestaciones ocurridas este año en la zona de Nogorny Gharabagh, incluidos los disturbios de Sumgait.

Por ello la destitución también incluye al dirigente Comunista en Azerbaijan Kyamran Bagirov.

Demirdjian fue reemplazado por el primer Viceprimer Ministro de la República Surén Harutiunian.

(continúa en pág. 4)

La nueva literatura en Armenia

Con el título **"La Nueva Literatura"**, hago referencia á una corriente literaria que en los últimos años se vislumbra en Armenia.

Corriente ésta que aún no tiene un credo especial y preciso. Aún está en una etapa de búsqueda y se caracteriza por sus idas y venidas.

Si fuera necesario definir en una oración aquella incipiente literatura, diría que es un movimiento nacido de la relativa libertad otorgada por la política gorbacheviana y que tiende, al menos en estos primeros pasos a reexaminar el pasado cercano, proclamar la verdad, retornar a las límpidas costumbres patrióticas y hablar con palabras desveladas y alto grado de moral.

¿Una corriente semejante, una tendencia de esta naturaleza podrá automantenerse e imponerse? ¿Se transformará en un imponente movimiento renacentista?

Y todavía, ¿sucederá lo mismo en el caso de la música, la pintura, la danza y el teatro armenios?

El futuro inmediato nos lo demostrará.

Sin embargo en el caso específico de la literatura, el romper con las manías anquilosadas de expresarse de otras maneras y la búsqueda de nuevos temas de inspiración, es una clara autoproclama, y nos sugiere que está muy cerca el día cuando la ruptura con el pasado se oficialice y hasta el mensuario "Sovedagan Halasdan" destinará sus hojas a la nueva literatura, en lugar de obstinarse en publicar frivolidades.

Los principales signos característicos de este nuevo cambio radical parecen ser el nuevo enfoque político de los terrores de Stalin-Beria y sus consecuencias, y, más tarde, la abierta polémica de los cruciales temas nacionales. Dos tendencias que no se pueden tratar sin cargas emocionales ni enojos y lamentos y odios. El primero

(continúa en pág. 9)

SAO PAULO

Yervant Asadian, Presidente da Fundação Cultural Alex Manoogian da U.G.A.B., visita São Paulo

Em 30 de abril, sábado, desembarcou no Aeroporto Internacional de Cumbica, São Paulo, Yervand Asadian, presidente da Fundação Cultural Alex Manoogian da UGAB; jornalista, escritor e dirigente nacional da ODLA. Ele foi recepcionado por Zaven Der Haroutiounian e Eduardo Mekbekian, respectivamente, presidente e vice-presidente da UGAB; pelo presidente da Associação Cultural Tekeyan, Ochin Leon Mosditchian e por membros da diretoria destas duas entidades. Também participaram da recepção membros do Comitê da ODLA - São Paulo e a diretora da Escola Paren e Regina Bazarian da UGAB, Profa. Nelly Nalbandian.

Asadian foi homenageado na noite de sábado com um jantar oferecido pela diretoria da UGAB e, na manhã de domingo, após uma visita protocolar ao Bispo Datev Karibian - Prelado Titular da Diocese Apostólica Armênia do Brasil - ele visitou a Praça Armênia, detendo-se diante do Monumento em Memória dos Mártires Arménios, ocasião em que também conheceu a Estação Armênia do Metrô de São Paulo.

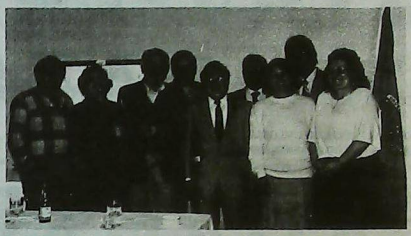

Membros da A. C. Tekeyan de São Paulo com o dirigente Yervant Asadian.

Na tarde de domingo, a A.C. Tekeyan promoveu um encontro de Yervant Asadian com membros de nossa coletividade e a noite o homenageou com um jantar.

No último dia da visita, 02 de maio, o presidente da Fundação Cultural Alex Manoogian visitou a sede social e o Ginásio de Esportes Agop Mavian da UGAB. Posteriormente, almoçou na Escola paren e Regina Bazarian da UGAB, visitando depois, a convite da diretora Nelly Nalbandian, as dependências desta instituição de ensino.

No fim do dia, Yervant Asadian partiu para os Estados Unidos, demonstrando-se satisfeito com os contatos mantidos com as coletividades armênias sulamericanas que visitou.

Yervant Asadian durante a reunião com membros da coletividade de São Paulo.

CASA DE HADJIM, nova diretoria e novos planos

No ultimo dia 09 de Abril, a Casa de Hadjim elegeu sua nova diretoria, presidida pelo Eng. Nelson Nersessian.

A nova diretoria tem planos de incrementar as atividades da entidade e entre os diretores o clima é de grande entusiasmo.

A diretoria esta assim constituida:

Presidente, Eng. Nelson Nersessian; **Vice-Presidente**, Eng. Jorge K. Der Haroutiounian; **Secretário**, Sr. Paulo Nersessian; **2º Secretário**, Dr. Jorge Gdikian; **Tesoureiro**, Sr. Hagop Balassanian; **2º Tesoureiro**, Eng. Carlos Matheus Der Haroutiounian; **Social**, Eng. Carlos Tchalian; **Esportivo**, Sr. Helio Balukian; **Patrimonio**, Sr. Roberto Takesian; **Diretor**, Eng. Michel Gdikian; **Diretor**, Sr. Paulo Balukian.

Homenagem as mães dos alunos da Escola da UGAB

No dia 06 de maio, sexta-feira, as mães dos alunos da Escola Paren e Regina Bazarian foram homenageadas durante uma festa preparada pela diretoria e pelos professores da escola, com a participação de todos os alunos.

As mamães, com muita alegria, assistiram a uma encenação em armênio, com a participação de alunos e depois receberam uma lembrança de seus filhos, com demonstração de muito carinho.

Na festa, além de todas as mães, estavam presentes as beneméritas Regina Bazarian e Eranuhy Mavian.

Correção

Tekeyan realiza palestra sobre Gharabagh

Na matéria com o título acima, publicada na edição Nº 753, por erro na composição e revisão do texto, um parágrafo foi publicado de forma incompleta. A seguir, publicamos o parágrafo na íntegra e aproveitamos a oportunidade para apresentar desculpas a nossos leitores.

"A conferência, considerada oportuna e interessante, atraiu a atenção de significativa parcela de nossa coletividade e a A. C. Tekeyan distribuiu a todos os convidade um texto com a íntegra da palestra traduzida para o português por João Georges Gaidzakian e Catherine Chahinian."

Distinción para Carlos Adjemiantz

La Compania Internacional de Aviación PAN-AM, *acaba de distinguir con placas recordatorias a los seis operadores de viajes que* durante 1987 lograron el mayor nivel de ventas entre sus pares de la Argentina.

Entre los seis premiados figura nuestro compatriota Carlos Adjemiantz, el ágil y consecuente ejecutivo de Travel Club.

En la ceremonia de entrega de las distinciones, el *gerente de ventas* de Pan-Am, Angel Vartan Zamitovich, exaltó con palabra elocuente la efectiva acción de los operadores de viajes en beneficio de un mayor y mejor turismo.

ARAM ABROIAN

Su Fallecimiento

El 15 del corriente se produjo en esta Capital el fallecimiento del señor Aram Abroian, cabeza de una caracterizada familia de la comunidad integrada por su esposa María Sanjian, sus hijos Alejandro y Alicia, e hijos políticos Lucrecia Solivelles y Berg Gokceyan, así como por sus nietas Alejandra y Natalia Gokceyan.

En su inhumación, en el Cementerio Armenio de Villegas, se hizo patente el dolor de parientes y amigos por la pérdida de una personalidad tan estimable.

S.S. Vazken Iº cumple 80 años

Nosotros lo invitamos a participar de los actos centrales

Salida: 16 de Setiembre de 1988

Viva otoño dorado '88 en Erevan. Con turismo de alto nivel cultural, histórico, artístico y espiritual.

TURISMO MUNDIAL

Auspicia

U. G. A. B.

Armenia 1322
1414 Buenos Aires
TE. 773-2820 y 772-2617

OPERADOR RESPONSABLE: Sarmiento 552 Piso 11° (1041)
Buenos Aires TE. 394-0420/0096/0744 EVT. 0229/73

Declaración de Vazkén I° ante el milenio de la cristianización de Rusia

Con motivo de las próximas celebraciones al cumplirse el milenio de la cristianización de Rusia, Su Santidad Vazken I°, Catolicós Patriarca de todos los Armenios, ha emitido una declaración que reproduce el boletín mensual **"La Religión en la URSS"** que edita la Agencia APN.

En su mensaje, dice Su Santidad:

Nuestra hermana, la Iglesia Ortodoxa Rusa va a festejar, en junio próximo, el milenio de la cristianización de Rusia, acto histórico que marcó uno de los más grandes acontecimientos de la vida eclesiástica internacional.

Nos, el Catolicós Patriarca de toda Armenia, saludamos con bendición y honor este histórico y sagrado milenario.

Seguidamente, Su Santidad evoca cómo la Iglesia Ortodoxa Rusa, en el período posterior al siglo X, fue convirtiéndose paulatinamente en la precursora y fuerza rectora de la vida eclesiástica y política internacional.

Y continúa: **Hoy día, al compartir la alegría espiritual que nos infunde nuestra Iglesia hermana, testimoniamos que nuestras dos Iglesias están unidas por un amor fraternal.**

Aduce asimismo como ejemplo, el Catolicós, el respeto con que guarda la Iglesia Ortodoxa Rusa la sagrada memoria de San Gregorio El Iluminador, primer Patriarca Supremo de la Iglesia Armenia. En Iglesias rusas antiguas, se conservan todavía Iconos y frescos que representan al eminente ilustrador de Armenia.

Asimismo, destaca Vazkén I° la importancia que revisten las relaciones entre las Iglesias en la época de la prosperidad del espíritu ecuménico, así como de la colaboración fraternal para el fortalecimiento de la paz universal.

A nuestro juicio, el propio ecumenismo debería proclamar como objetivo primordial suyo la defensa de la colaboración pacífica entre los pueblos y también la afirmación de la paz en el planeta, suponiendo, en lo sucesivo, el desarme general y la creación de un mundo en el que no haya lugar para las espadas, el fuego ni las devastadoras guerras.

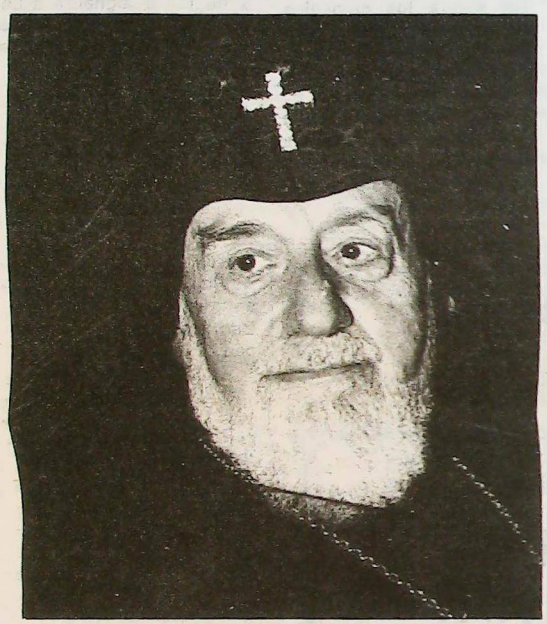

Manifestación Armenia en Moscú

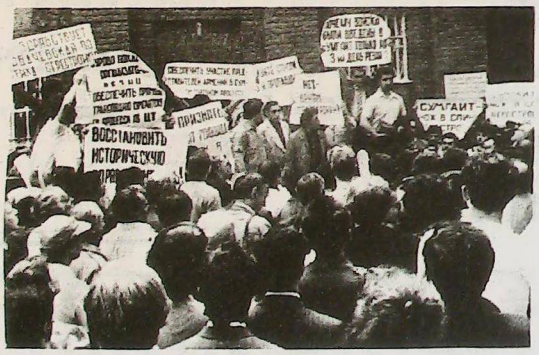

Una columna de más de 300 armenios se reunió en el Cementerio Armenio de Moscú, para urgir al Soviet la adopción de medidas acerca de los hechos de Sumgait y Azerbaijan.

Ellos reclamaron por la falta de seguridad que existe para los armenios residentes en esas zonas.

Por su parte el Partido Comunista negó la existencia de estos hechos y manifestó que la situación esta calma.

Confitería "Armenia"
PRODUCTOS ORIENTALES
T.E.: 71-4571 Scalabrini Ortiz (ex Canning) 1317

Para las cuatro estaciones
y todas las edades
Lanas "Hetesia"

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.

773-2820 y 772-2617

COMUNICADO N° 4

El Consejo Directivo de la Unión General Armenia de Beneficencia ha tomado la resolución de designar al corriente año como **"Año del Líbano"**.

Este es un momento crucial para nuestros hermanos de ese país, pues la situación financiera por la que dolorosamente transitan, es francamente dramática. La aventura amarga de vivir cada día con privaciones, sin la posibilidad de un mañana mejor, nos debe hacer reflexionar sobre ellos, que han tenido un pasado brillante.

Los ancianos no pueden gozar de jubilación. Surge el mercado negro. Los docentes ven con impotencia que no cuentan más que con 38 dólares por mes, como sueldo; sumado a eso ven que un día un alumno se desploma. Al reanimarlo y preguntarle qué le pasó, la triste respuesta es: "Tenía hambre, y hoy no me correspondió comer".

No desoigamos el llamado de nuestra conciencia, de nuestro deber. Por eso, la Unión General Armenia de Beneficencia considera necesario organizar una campaña para recaudar fondos de ayuda.

AGRUPACION SCOUT "GENERAL ANTRANIK"

Para formar dirigentes disciplinados, con capacidad, sanos principios, integración familiar e institucional, de 8 a 20 años de edad

TE ESPERAMOS los sábados de 15 a 18

CONFERENCIA
EGRESADOS 1987 del Instituto
MARIE MANOOGIAN
"Impresiones de un viaje a la Madre Patria"
-Proyección de Video-
Viernes 3 de Junio, 20.30 horas
Auditorio Gulasserian

COMISION DE DAMAS
CONFERENCIA Y TE
DR. HUGO FINKELSTEIN
"EL AMOR Y LA CONVIVENCIA"
7 de Junio, 14,45 horas
Reservar tarjeta 773-2820

CLASES DE DANZAS ARMENIAS
Adolescentes y adultos
PROF. BEDIG AIVAZIAN
Viernes de 14.30 a 15.30 horas
Iniciación: 3 de junio de 1988
Inscripción en Secretaría

COMISION DE DEPORTES
(Horario de las actividades deportivas que se realizan en la Institución)

Lunes: Voley femenino: 17 a 20 horas
Voley masculino: 20.30 a 23 horas
Martes: Fútbol infantil: 17 a 19 horas
Fútbol mayores: 19 a 23 horas
Miércoles: Voley femenino: 17 a 20 horas
Voley masculino: 20.30 a 23 horas
Jueves: Basquetbol: 17 a 23 horas
Ping-Pong: (mas. y fem.): 20 a 23 horas
Viernes: Fútbol infantil: 17 a 19 horas
Fútbol mayores: 19 a 23 horas
Sábado: Basquet infantil: 9 a 11.30 horas
Voley masculino: 11.30 a 14 horas
Fútbol: 14 a 20 horas
Ping-Pong (mas. y fem.): 15 a 20 horas
Ajedrez: 16 a 20 horas

NECESITAMOS
SECRETARIA
Para trabajos de oficina, buena dactilógrafa.
Presentarse en UGAB.

Destituyeron a Demirdjian...

(viene de pág. 1)

Con el decidido impulso del Kremlin y como directa consecuencia del recrudecimiento del conflicto nacionalista entre Azerbaijan y Armenia, fueron destituidos los Secretarios Generales de los Partidos Comunistas de esas dos Repúblicas Soviéticas.

El anuncio de la agencia oficial de noticias TASS no precisó las causas de las remociones decididas por las reuniones plenarias de los comités centrales locales, de las que participaron Yegor Ligachev y Alexander Iakolev, dos de los más altos dirigentes soviéticos llegados especialmente con ese fin.

Demirdjian, titular del partido Comunista armenio desde 1974, fue sustituido por Surén Harutiunian, también alto funcionario de la estructura del Komsomol, la organización de juventudes del PCUS.

Lo ocurrido, repetimos, es consecuencia de los hechos de Gharabagh y Sumgait. Con respecto a esta última matanza, si bien el Kremlin la condenó, rechazó las demandas armenias sobre Nogorny Gharabagh, aunque prometió poner en marcha un plan de mejoras sociales y económicas para los habitantes de la región.

En los últimos días se reiniciaron los juicios contra los 80 acusados por la matanza de Sumgait, y hubo una condena a 15 años y otra a 5.

En relación con esos juicios, a principios de esta semana más de 100.000 personas manifestaron en Erevan para pedir mayor rigor contra los culpables entre los cuales, sostienen, se encuentran también autoridades políticas y policiales de Azerbaijan.

Garen Demirdjian

Paralelamente en Bakú varias decenas de miles de azerbaijanos salían a la calle a exigir clemencia para los procesados.

Datos biográficos

Garén Demirdjian

Nació el 17 de abril de 1932, en Erevan; tiene 56 años de edad.

Egresó en 1954 del Instituto Politécnico de Erevan (Facultad de Mecánicos).

En 1974 fue elegido Secretario General del Partido Comunista de Armenia. Y durante los 14 años de su liderazgo ha introducido mejoras en el nivel de vida de los armenios, en los negocios, almacenes y mercados los que siempre estuvieron bien aprovisionados. Los campesinos armenios designaron a un nuevo tipo de manzanas con el nombre "Demirdjian".

Durante estos años muchos edificios, colegios, hospitales fueron construidos y el complejo polideportivo Palacio de la Juventud, que se quemó ultimamente, fue inmediatamente reconstruido.

A su empeño se debieron los festivales culturales de Sardarabad (tercer domingo de mayo) de la Educación (primer domingo de setiembre) y de la Cultura (primer domingo de octubre).

Durante estos 14 años las relaciones culturales de Armenia con la Diáspora se fortalecieron, muchos armenios visitaron Armenia y miles de jóvenes egresaron de las universidades, así como numerosos artistas armenios actuaron en los países donde habitan miembros de la colectividad.

Surén Harutiunian

Hijo de Kurken Harutiunian, Surén nació el 5 de setiembre de 1939 en Tiflis, Georgia; tiene en la actualidad 49 años de edad.

En 1960 egresó del Instituto de Agronomía de Erevan, trabajando en su especialidad en la ciudad de Ardashad (Armenia).

Desde 1962 se desempeñó como líder de agrupaciones juveniles de Armenia.

Desde 1985 es Viceprimer Ministro de la República de Armenia.

Surén Harutiunian

Unión General Armenia de Beneficencia

Como miembros de la Comunidad Armenia del Mundo llegó el momento de ayudar nuevamente a NUESTROS HERMANOS

500.000 DOLARES Para el Líbano ¡¡ ya !!

Por PRIMERA VEZ desde el comienzo de la GUERRA CIVIL 13 años atrás, las familias Armenias CONFRONTARON EL HAMBRE

La pobreza es una dolorosa realidad para MILES de FAMILIAS ARMENIAS

Los Armenios del Líbano necesitan su ayuda

SI, Necesitan su ayuda YA!
Necesitan ayuda para los COLEGIOS
Necesitan ayuda para ALIMENTAR A LOS CHICOS

La Unión General Armenia de Beneficencia comenzó la recaudación de MEDIO MILLON DE DOLARES con una contribución inicial de 200.000 dólares

SI USTED QUIERE AYUDAR, haga llegar su donación a ARMENIA 1322, CAPITAL o llame a los teléfonos 773-2820 o 772-2617

Merceril S.A.

Larrea 237. Capital

T.E.: 48-9343

Colegio Mekhitarista

Comisión de Padres

Gran Avant Premiere

Cine América

Callao 1057

Junio 8 de 1988 - 22.30 horas

La gloriosa gesta de Sardarabad

Del 22 al 28 de mayo de 1918 el ejército turco se acercó a Karakilissé, Sardarabad y Bashabarán, en misión de ataque y de conquista, pero se encontró con la heroica resistencia de las fuerzas armenias, que lucharon denodadamente causando enormes pérdidas entre los turcos.

Cuando los rusos bolcheviques firmaban el tratado de Brest-Litovsk con Alemania y sus aliados, los turcos se apresuraron a aplicar los términos de dicho tratado, marcharon sobre Batún y aplastaron a los georgianos el 1° de abril de 1918. Ante tan violento ataque el Grupo Seym, integrado por Azerbaijan, Georgia y Armenia, fue obligado a afirmar la independencia de la Transcaucasia de Rusia. Y tres días después el Presidente del Seym, Georges Tchkhngeli, sin el conocimiento de los otros integrantes de la alianza, telegrafió al general Nazarbekian en el sentido de ceder la provincia de Kars a los turcos. Y así fue que los turcos llegaron al corazón de Armenia.

Las tres naciones caucasianas se reunieron en Batún el 14 de abril, a fin de firmar un tratado con los turcos inspirado en los términos de Brest-Litovsk, pero en esa oportunidad el comandante Khalil Bey presentó demandas tan severas que resultaron inaceptables para georgianos y armenios, mientras que los azerbaijanos se identificaron con sus primos hermanos los turcos.

Una vez más estalló la guerra de turcos contra georgianos y armenios. Un ejército turco marchó sobre Tiflis, otro sobre Alexandropol poniendo en peligro la línea de comunicación con Julfa.

Los Armenios, sin comunicaciones y aislados, resistieron heroicamente. Hombres y mujeres, grandes y chicos, todos se sumaron esforzadamente a la lucha y derrotaron a las fuerzas turcas en Karakilissé y Sardarabad.

Tres frentes se abrieron en la lucha: **Sardarabad,** con los generales Silikian y Piroumian; **Karakilissé,** con los generales Nazarpeguian y Antranik; **Bash-Abarán** con la heroica resistencia y defensa del pueblo armenio.

Pero Sardarabad fue la batalla decisiva. Cuatro a seis días de lucha desesperada y valiente. Una lucha que cubrió de sangre los campos de Armenia y que llenó de gloria a la armenidad.

Antecedentes de Sardarabad

Los dirigentes de nuestro pueblo, afortunadamente, tenían conciencia del peligro potencial existente. Aún más, nuestro pueblo sabía que el yatagán otomano pendía sobre su cabeza, como la espada de Damocles.

A pesar de la ausencia total del aparato estatal, de no haber medios materiales, y de la falta de armamentos, a pesar del agotamiento causado por cuatro años consecutivos de guerras, de la evidente superioridad de las fuerzas enemigas, de nuestro absoluto aislamiento y de las condiciones en extremo desfavorables, nuestro pueblo resolvió enfrentar a los bárbaros turcos para no permitir que llevaran a cabo sus diabólicos planes. Evidentemente, era una lucha entre la vida y la muerte.

La inmensa mayoría de los armenios occidentales habían sido aniquilados; sus hogares, destruidos; dispersados, los espantajos que habían sobrevivido ... Ahora, el mismo destino aguardaba a los armenios orientales. No había ninguna vía para eludir la lucha, no había ninguna posibilidad y ni la más remota esperanza de retirada. La única alternativa era existir o morir.

El pueblo armenio debía ponerse de pie, mirar directamente a los ojos del enemigo y hacer trizas al yatagán, y como un Sasuntzi David, asestarle tal golpe a la fiera que desistiera de sus planes de aniquilamiento total y reconociera - de una vez por todas - el derecho del pueblo armenio de vivir libremente.

Y así fue: se levantaron en armas el soldado, el guerrillero, el fedaí; se levantó el tashnagtsagán, el demócrata liberal (ramgavár), el henchaguian, los intelectuales y los eclesiásticos, el campesino y el artesano, el anciano y el joven, todos, todos tomaron posiciones y, en sus graníticas montañas, se hicieron fuertes contra el vil enemigo, gritando: **"¡No pasarán!".**

El pueblo armenio vivió uno de los días más definitorios y gloriosos de su historia y demostró, con hechos, que era digno de vivir.

El 20 de mayo, las fuerzas armadas y todo el pueblo armenio, amante de la libertad, bajo el mando de oficiales armenios, con espíritu de soldados de primera línea, se prepararon para resistir los embates de los turcos.

El 22 de mayo, el general Nazarbekian lanzó un llamamiento extraordinario al pueblo para la lucha heroica. Dos días más tarde, el general M. Silikian hizo, por su parte, un conmovedor llamamiento que decía: **"¡Armenios, apresuraos a liberar la patria!".**

Nosotros, no queríamos pelear; estábamos dispuestos a realizar todos los sacrificios que hubiere demandado la paz y la concordia, pero el vil enemigo avanza de acuerdo con un **plan preestablecido. Aparentemente, lo que desea es esclavizarnos, pero lo que realmente pretende es eliminarnos... ¡Armenios, de pie, hacia la guerra santa!".**

El 25 de mayo comenzaron las sangrientas luchas. El infierno se apoderó del valle del Ararat; se estableció en las faldas del Arakadz, en los desfiladeros de Pambag y Bazumí.

(continúa en pág. 20)

Himno a Sardarabad

Cuando no queda solución ni salida
Los visionarios encuentran el desenlace.
Así despuntó e irradió
La Batalla de SARDARABAD.

Tañid, campanas,
Llamad a los santos héroes,
Desde esta venerable muralla.
Generaciones, reconoceos
Por SARDARABAD.

De Avarair tomamos el esfuerzo;
Aquí nos detuvimos un momento
Y vigorizados dimos todos nuestro hálito
Bajo las murallas de SARDARABAD.

Mas no sucumbimos, siempre existimos
No nos detuvimos, hemos de volver
Cuando doblen las campanas de alarma
para cumplir con nuestro deber.

Baruir Sevag

Confraternidad armenia

Segunda Fiesta de Confraternidad

Deportivo Armenio - Unión General Armenia de Beneficencia
Unión General Armenia de Cultura Física

SHERATON HOTEL

30 DE JULIO DE 1988 - 21.30 horas **Retire su invitación en estas Instituciones.**

Notas gráficas de dos visitas ilustres

Un aspecto del almuerzo que el señor Haig Emirian ofreció al señor Yervant Azadian.

El señor Azadian conversa con nuestro editorialista señor Norair Karadanian.

Yervant Azadian con miembros del Consejo de UGAB posa junto a Bedrós XVIII y al Exarca Bpghosian.

S.B. Bedrós XVIII y su comitiva, con miembros del C.D. de UGAB, Comisión de Damas y el rector del Instituto Manoogian.

Su Beatitud Bedrós XVIII con miembros integrantes de AIA.

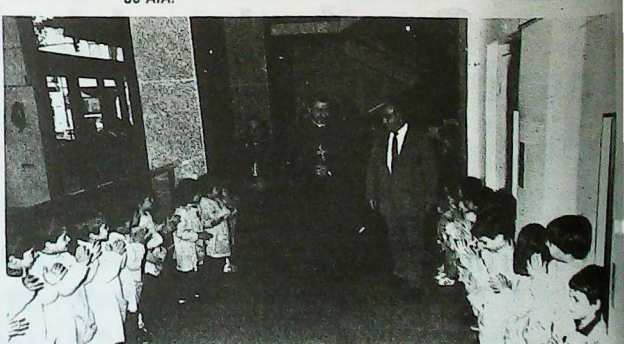

Su Beatitud Bedrós XVIII hace su entrada en el Instituto Manoogian aplaudido por los pequeños alumnos.

Dr. León Carlos Arslanian

Esmeralda 634, 2° B 322-1177
1035 - Capital Federal 322-9819

RESTAURANTE ARMENIO
NUBAR
• ALTA COCINA ORIENTAL

Reserve su lugar
Cnel. Niceto Vega 4615 - Capital Tel. 774-8571
Abierto todos los días a partir de las 20 hs.
Domingos al mediodía

PROFESIONALES

MEDICOS

Dra. Azaduhi Libertad Telecemian de Anger
Médica - Psicoanalista
Miembro adherente de la Asociación Psocianlistica Internacional
Tratamiento de Familias, Parejas, Adolescentes y Adultos.
Bilinghurst 1663 P.B. D TE. 826-9267 91-8332

ESCRIBANO

GREGORIO HAIRABEDIAN
ESCRIBANO
Av. Roque S. Peña 570 331-5761 34-1579

Los armenios muestran un silencioso retraimiento

Una nota de Ani King-Anderwood (Yerevan)

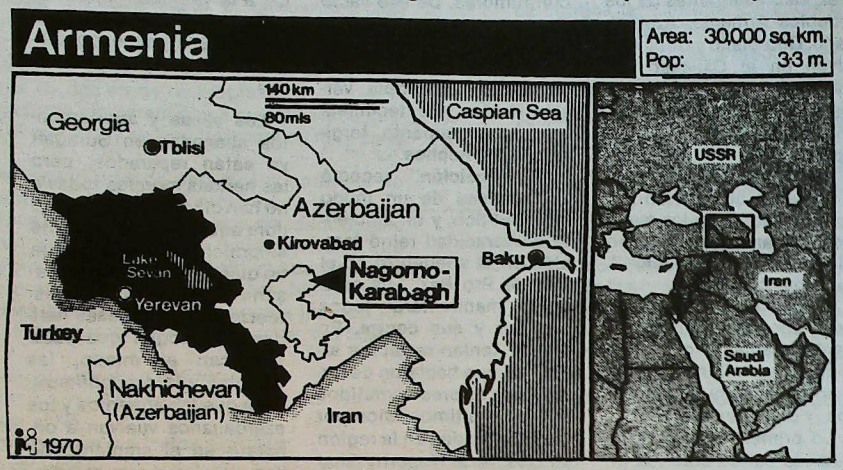

Los armenios de la Unión Soviética tienen puestas sus esperanzas de autonomía en Mikhail Gorbachev y el Plenario del Partido Comunista que tendrá lugar en junio próximo. **"Si Gorbachev se vá, para los armenios volverá la era de Stalin"**, dijo un escritor en Erevan.

El plenario dedicará mucha atención al espinoso asunto de las nacionalidades dentro de las repúblicas de la Rusia Soviética, y las esperanzas armenias sobre la región de Gharabagh aspiran a este beneficio, la región que con el 80% de población armenia espera su reunificación con la República Socialista Soviética Armenia.

El Comité local del partido Comunista, en Gharabagh, ya optó en febrero pasado por la reunificación, y aunque la solicitud no fue concedida, ella vino a fortalecer los lazos culturales.

Como una medida intermedia, los armenios de Gharabagh estan inclinados a aceptar depender de Moscú en lugar de, como ocurre ahora, de Azerbaijan que ha cometido recientemente la conocida masacre de armenios. Las muertes en Sumgait trajeron a la memoria y reavivaron la herida por el millón y medio de víctimas del genocidio ocurrido hace 73 años a manos de los turcos.

Conmemorando la tragedia, 800.000 armenios marcharon silenciosamente hasta Dzidzernagapert, monumento levantado en Erevan por el 24 de abril. Marcharon organizados en grupos de uniones, escuelas y otras organizaciones. Miles de ellos llevaban flores en sus manos, caminando por horas bajo un sol deslumbrante, para pagar su tributo ante la llama eterna. Aún los chicos comprendían lo profundo de este día. Después de tres horas, un chico que iba junto a mi tenía lágrimas en sus ojos, pero cuando yo traté de consolarlo me pidió que guardara silencio.

Una mujer mayor, de espaldas encorvadas, había viajado 120 kilómetros con su nieto de dos años, para llegar al monumento. Sin pronunciar una palabra, el pueblo que la rodeaba cargaba por turnos con el bebé. Al llegar a la base del monumento ella tomó y cargó a su nieto.

El completo silencio y orden eran asombrosos. Un joven estudiante me dijo: **"Usted tendría que haber estado aquí entre el 20 y el 26 de febrero, para ver a un millón de personas en una manifestación imponente en reclamo de Gharabagh".**

Los caminantes iban atentos porque el glasnost no ofrecía libertades ilimitadas, pero ellos tenían presente el cuadro de las víctimas de Sumgait. Una mujer vestida de negro distribuía copias con los nombres de las víctimas.

Desde el centro de Erevan, 15 jóvenes acompañaron a la caravana cargando sobre sus hombros una cruz de estilo armenio. Después de recorrer el camino con la multitud, ellos emplazaron la pesada cruz en el monumento Dzidzernagapert, en memoria de las víctimas de Sumgait.

A las 7 de la tarde la televisión y las radios hicieron un minuto de silencio en memoria de las vidas perdidas. Este es un país donde, antes de 1965, la mención del genocidio de 1915 estaba considerada como una expresión de indeseable nacionalismo.

También la televisión soviética presentó un documental de 90 minutos sobre los sucesos de Gharabagh y Sumgait, incluyendo cuadros referidos al genocidio.

Salieron a la luz slogans tales como: "La Unión Soviética debe reconocer el Genocidio de 1915. Sumgait jamás debe repetirse" o "Los perpetradores de las masacres de Sumgait son enemigos del glasnost".

La extensión de las atrocidades de Sumgait sólo pueden ser comprendidas conversando con los 3.000 refugiados que buscaron asilo en Armenia. Ellos tienen una historia para contar.

Una joven mujer, dijo: **"Nosotros estuvimos escondidos en el sótano de nuestro edificio y por una ventana vimos cuando a nuestro vecino Yuri Avakian una multitud de azerbaijanos lo estaban quemando vivo".**

Un hombre como de 50 años me contó: **"Yo estoy seguro de que todas estas cosas estuvieron bien organizadas desde antes. Un mes antes algunas personas vinieron pidiendo los nombres y direcciones de los armenios que vivían en el área".**

15 años de prisión para el cabecilla de la violencia en Sumgait

MOSCU, Mayo 17. La Suprema Corte de Azerbaijan sentenció ayer a Talik Salik Izmailov a quince años de prisión con el cargo de asesinato premeditado, en conexión con la desenfrenada carrera sangrienta habida en Sumgait el pasado febrero y que causó 32 muertos y alrededor de 200 heridos.

Según informa la agencia Tass, 15 años es la pena máxima que marca la ley soviética. Según los términos de la sentencia, Izmailov no tiene derecho a apelar. Izmailov debía ser sentenciado a muerte si la Corte hubiera encontrado circunstancias agravantes.

La policía ha detenido a más de 80 personas en conexión con los violentos episodios antiarmenios ocurridos en ciudades de Azerbaijan.

Los disturbios de Sumgait aún mantienen tensos a miles de armenios que realizaron pacíficas manifestaciones por las calles de Erevan en demanda del retorno de Nogorny Gharabagh.

Las pacíficas marchas en Armenia desataron un brutal choque en Sumgait, con 32 muertos, de los cuales 26 eran armenios.

Koulaksizian Hnos. S.A.

FABRICACION DE TEJIDOS
LIMA 3560 - (1678) CASEROS
TE. 750-5883/3501/4632

SU PROGRAMA NOCTURNO DEL DOMINGO

Sintonice todos los Domingos de 22 a 22.30 la audición radial "En confraternidad Argentino Armenia", trasmitida por LR 3 Radio Belgrano, en el 950 de su dial. Voz y Cultura de un pueblo Milenario para una Argentina Joven.

Participe, auspiciando este programa y solicitando representante al 38-1257, LATINARMEN PUBLICIDAD - Depto. Radio.

Daniel Youssefian e Hijos S.A.

Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general

Sarmiento 2357. Buenos Aires
T.E.: 48-9442/5298

NOGORNY GHARABAGH

Lo que importa es solucionar problemas

Una nota de **Andrey Pravov (Armen Press)**

En la pantalla del televisor aparece una armenia joven hablando con mucha emoción y entre sollozos. Es una escena del programa **"Posición"** proyectado el 26 de abril por la televisión central de la URSS. Su presentador es el escritor Henrich Borovik, Presidente del Comité Soviético Pro Paz. Esta emisión atrajo mucho la atención del público; por lo menos, al día siguiente, encontré en el Metro a varios jóvenes que la debatían acaloradamente.

Me atrevo a afirmar que esta emisión de **"Posición"** produjo un sobresalto en los soviéticos, mostrando de modo objetivo y multilateral los recientes acontecimientos en Armenia y Azerbaijan. No hubo intentos de ocultar nada ni de tergiversar la información visual con montajes o comentarios.

Días antes participé en una conversación nada fácil que se desarrolló en el local del Comité Soviético Pro Paz, situado en la Avenida de la Paz de Moscú. Allí se reunieron prestigiosas personalidades públicas, activistas de los Comités de Defensa de la Paz, Representantes de los pueblos Armenio, Azerbaijano, Georgiano y otros que viven en el Cáucaso Soviético. Estos últimos llegaron a Moscú especialmente para participar en este debate.

El encuentro se convocó a iniciativa de Henrich Borovik, y muchos de los reunidos habían participado en el programa **"Posición"**, que aquí comento...

Fue un encuentro **cara a cara,** en el que los participantes hablaron con emoción, esgrimiendo argumentos a menudo opuestos, y discutiendo.

Lo primero que indignaba a las partes eran los informes muy escuetos que se dieron durante el desarrollo de los incidentes. En efecto, en aquellos días los periódicos y la TV silenciaron el **pogrom** que tuvo lugar en Sumgait, y los mitines y manifestaciones organizados en Erevan, durante los cuales centenares de miles de personas se lanzaron a la calle. Lo mismo que antes, durante el accidente de Chernobyl y los desórdenes en Alma-Ata, la falta de información creó un vacío que se llenó con rumores. De ese vacío se aprovechan también radioemisoras occidentales, que ofrecen a los oyentes soviéticos su propia versión de los acontecimientos y, generalmente, tergiversan los hechos.

La **"Posición"** recogió los sucesos de un modo muy verídico, y un ambiente de veracidad reinó también en el encuentro en el Comité Pro Paz. Los asistentes manifestaron todos sus **pro** y sus **contra.** En efecto, tenían razón los armenios que hablaron de numerosos errores cometidos en estos últimos años por las autoridades en la región autónoma de Nogorny Gharabagh, como, por ejemplo: actitud indecorosa hacia monumentos representativos de la cultura armenia, estorbos en la enseñanza del idioma armenio, en la recepción de programas televisivos de Erevan, etc. Los episodios del **pogrom** de Sumgait asombran por su crueldad. *También fueron* acogidas con gran comprensión las manifestaciones de los azerbaijanos participantes del programa, quienes patentizaron su sincero dolor por lo sucedido en la República, a la vez que manifestaron que muchos azerbaijanos de Sumgait escondieron a Armenios en sus casas.

Las casas y apartamentos allanados en Sumgait ya están reparados, pero las heridas morales todavía no han cicatrizado. Por algo llora aquella mujer que cité al principio, diciendo que no quiere retornar. Es necesario hacer el máximo esfuerzo para curar esas heridas, para lograr que desaparezcan el miedo, las afrentas y la desconfianza. Para que los armenios y los azerbaijanos vuelvan a coexistir en el ambiente de paz y amistad que caracterizaron sus relaciones.

¿Qué hace falta para lograrlo?

Antes que nada, corregir los graves errores cometidos en lo relativo a las relaciones entre las nacionalidades. *Los activistas que llegaron a Moscú adujeron el siguiente ejemplo:* ***Antes, las autoridades urbanas escribían en la plaza céntrica la consigna que, en letras grandes, decía: "Viva la amistad de los pueblos de la URSS", y creían que ése bastaba, que no existían problemas en las relaciones entre nacionalidades.***

Dijeron que de poco vale promover consignas y que es un grave error considerar que el problema de las nacionalidades esté resuelto en la URSS de una vez para siempre. Se debe desarrollar una ingente labor para inculcar el internacionalismo. En ello están llamadas a desempeñar un importante papel las organizaciones sociales, incluido el Comité Soviético Pro Paz, máximo cuando éste dispone de poderosos recursos de la opinión pública agrupada en torno a sus filiales urbanas, regionales y republicanas.

En el encuentro se subrayó que hace falta reunirse más a menudo, organizar debates con participación de amplios círculos sociales, y no para cantar vivas a uno u otro pueblo, *como ello sucedía* antes. No *importa que la conversación a veces resulte acalorada.* Lo que importa es plantear problemas que esperan su solución, a los que ya no puede hacerse caso omiso.

PROFESIONALES

CONTABILIDAD IMPOSITIVA

Dr. Ricardo Delanian
Estudio Contable Impositivo
Contador Público U.N.C.
Entre Ríos 283 1° 4
T.E. 3-1141 · CORDOBA

ABOGADOS

Dr. Juan Carlos Merdinian
Abogado
Rondeau 578 T.E. 051-45215
CORDOBA

Electrónica DE LA PAZ
Reformas a Binorma
Service Especializado en:
TV Color y Video
Computación
CIUDAD DE LA PAZ 1782 · TEL. 783-1109/785-6646

Doctor
Luis H. Vertanessian
Escribano
Nueva dirección
Florida 375, 4°
Tel. 334-5726/28

Visión periodística en torno a Gharabagh

MOSCU (Abr. 30 TASS) Un grupo de periodistas soviéticos, encabezados por el conocido publicista Guenrij Borovik, que ha estado en el lugar de los recientes sucesos de Gharabagh y Sumgait, ha compartido hoy con millones de telespectadores sus "Reflexiones en Voz Alta" acerca de dichos sucesos.

Los autores de esta emisión, de una hora y media de duración, utilizando secuencias de la crónica documental y realizando numerosas entrevistas con habitantes de Stepanakert, Sumgait, Erevan, Bakú y otras ciudades armenias y azerbaijanas, se propusieron presentar un cuadro objetivo del conflicto trágico que originó víctimas humanas.

Los telespectadores presenciaron la manifestación masiva que a mediados de febrero tuvo lugar en Stepanakert, cuyos participantes demandan la unificación de la región de Nogorny Gharabagh con Armenia. La pantalla recoge el carácter puramente pacífico de esta manifestación que, no obstante, sirvió de punto de partida para los desórdenes que generaron la sangrienta tragedia de Sumgait, en la que cayeron víctimas veintiseis armenios y seis azerbaijanos.

Los autores de esta presentación se preguntan cómo pudo suceder que dos pueblos vinculados por tradiciones de largos años de colaboración, súbitamente se hayan enfrentado uno contra otro. Aunque agregan que no se puede olvidar que en la memoria de los pueblos todavía perduran reminiscencias de antiguos choques y contradicciones, herencia de tiempos antiguos.

Y también tienen razón quienes afirman que en la URSS se reconoció demasiado pronto como solucionada la cuestión nacional, de una vez y para siempre. Las consignas acostumbradas de la amistad inquebrantable de los pueblos, no pueden ocultar las insuficiencias en la educación internacionalista de los trabajadores, especialmente de la juventud. El surgimiento de los desórdenes, como lo demuestran los documentos de la investigación, no tuvo lugar sin la participación de provocadores descarados.

La película de referencia convence de que las relaciones entre las repúblicas en un asunto complicado y delicado, que requiere gran atención y estudio. Además, las entrevistas que se presentan con testigos de los sucesos de Nogorny Gharabagh, demuestran que entre las personas de las diversas nacionalidades que pueblan la URSS no hay contradicciones irreconciliables, y que pueden vivir en paz y concordia.

La nueva literatura en Armenia

(viene de pág. 1)

por sus crímenes e injusticias, hasta el día de hoy hace temblar los corazones de los armenios que viven en la Madre Patria. El segundo, por su actualidad y gravedad, emociona a todos.

Por consiguiente, lo que tenemos hasta el momento como muestras de este nuevo movimiento literario, generalmente es deficiente en sentido artístico, y a veces es simplemente oratoria periodística en sistema métrico, estallido desenfrenado, enojo e ira emanado de las injusticias vividas en carne propia.

Sin embargo en este estallido sin parangón es que debemos buscar las semillas de ese arte que estoy seguro florecerá en muy poco tiempo.

Es interesante observar que detrás de esta nueva corriente no están únicamente los escritores jóvenes de Armenia.

Silva Gabudiguián, autoimpuesta, la poetisa que era identificable con el sistema político hoy en decadencia, es de las primeras que impone en la poesía el retorno al pasado inmediato, condenando las injusticias y exigiendo la reubicación de los supremos derechos nacionales armenios. Mientras que, por otro lado, poetas jóvenes todavía siguen con sus balbuceos llorones acerca del amor, tan falsos e indigestos.

He aquí una reciente muestra de esto último:

Por las noches no duermo pensando en tí,
Mi alma esta vacía hasta el fin,
Ven a visitarme a escondidas de los malos espíritus
Y llévame al regazo de mi niñez.

De las tinieblas de los días rencorosos y conspiradores,
Lejos de tí desconsolado sin esperanza,
Compadécete cual una madre, ven y tenme lástima,
Amor! impasible enojo de mi corazón.

Avtantil Balian

Y vean ustedes a Gabudiguián:

Nos consumimos por andar a tientas en la sorda oscuridad
Sin saber cuál es verdad y cuál es mentira.
Deseando que llueva miramos hacia el cielo,
Lástima... estalló nuevamente la tormenta.

Vivimos así, esperanzándonos mutuamente
Y pidiendo prestado la esperanza, unos a otros.
Mira, ya se aclara el horizonte
Parece que se disipan las oscuras tinieblas.

La armenidad, bajo la sombra del Ararat o en la Diáspora, vive momentos cruciales. Las reformas que se estan desarrollando dentro de la Unión Soviética tienen su inmediata repercusión también en Armenia.

Los cambios se suceden con tal rapidez que hacen dar vuelta la cabeza de todos y el choque entre lo viejo y lo nuevo es inevitable; ya se observan algunas señales. Por otro lado Armenia sigue sufriendo las consecuencias de deficientes servicios públicos de primera necesidad, que la han aquejado por décadas: envenenamiento del aire, del agua y de la tierra, la muerte del lago Sevan, el desmedido desmontamiento de bosques, y también corrupción, robos, materialismo nihilista, caída de la moral, divorcios y multiplicación de nacimientos ilegítimos. Y, por si fuera poco, emigración también. En cuanto a la Diáspora, ya conocemos sus consabidas falencias y preocupaciones.

Gabudiguián hace referencia a la crisis nacional actual, cuando escribe el poema "En el momento crítico":

...Tal vez es él?, transformado en triste muchedumbre,
Corrupto, separado de su entorno patricio,
Cual bandada emigrando a cálidos países,
Vacío de ambiciones, esclavo de la materia,
Torpe cuando odia, estúpido cuando ama,
Sediento de espectáculo y de mentiras e ídolos,
Que a un corrupto puede idolatrar,
Y al realmente honesto humillar,

Que con ciego espíritu anda a tientas confundido,
Sin diferenciar lo verdadero de lo falso, lo malo de lo bueno,
A veces injusto y grosero y a veces rebaño obediente
Tan solo no le falte alimento todo el año.
Listos para pisotearse los unos a los otros,
Listos para regalar al viento honor, idioma y patria,
Oh Dios! acaso a éstos he dado mi alma...

Estos versos cortantes y sin pulir - como ejemplos de desmoralización, desesperación e inmoralidad - todavía cinco años atrás serían calificados como subversivos y al autor lo condenarían a una implacable crítica pública. Mientras que el presente ha traído nuevo aliento a la poetisa, nuevos bríos y nuevas oportunidades, otorgando a las palabras el sentido y espíritu iniciales, con la fuerza candente de la creación intelectual.

En lugar de babosas y repelentes alabanzas que tuvimos la imposición de soportar durante décadas, ahora nos vemos a nosotros mismos representados como pueblo con nuestra verdadera esencia, con las caídas de moral y personalidad pero también con nuestras virtudes, sin barnizamientos ni agregados inconexos.

La política de apertura y justicia gorbacheviana triunfará? Se consolidará y perdurará?.

Esta misma pregunta, a modo de duda, la tiene también un talentoso poeta, Eduard Milidonián.

Te comprenden cuando cuentas tus penas?
o te difaman con peligrosa carátula.
Aún dudas en estos días tan caldeados,
Cuando pintan el negro de ardiente blanco.

A estos temores existenciales le sucede una nueva voluntad, aquélla que con otras palabras denominan el ser público.

Final: Dilo tajantemente, con lengua afilada,
Es vergüenza callar, cuando sobre tu
Convicción de octubre, han tatuado indeleblemente
con yerro candente Stalin y Beria.

Los pioneros de la nueva literatura tienen la valentía moral de escribir lo que sienten sin mascullar las palabras y sin caer - por propia voluntad - en el caos de rebuscadas oraciones sin sentido alguno.

Era una matanza ordenada en silencio y el verdugo insensible,
Un ciego juego donde hacían dudar a padres e hijos entre sí,
Y ellos espantados se acercaban al umbral de la traición,
Donde es lo mismo Jesús y Judas, delator o crucificado.

Allí por el '37, cual candentes clavos
a nuestros labios habían lacrado. No a la palabra, no a la plegaria.
Y de las fosas nasales desbordaban alabanzas
De himnos insulsos, babosas dedicatorias y cantos de malahierba.
.....
Muertes hay, que inyectan fuerza al suelo patrio,
Donde el martirio es germen de trigo en la labranza,
Y cuyo pan es amargo y cruel para quien gobierna con el paladar,
Y cuyo pan es hostia bendita, es lección sacrosanta...

¿Perciben ustedes el odio y el enojo que fluyen de los versos de Milidonián?, son tan espesos que se pueden palpar con los dedos, sostener con la palma de la mano y ver con los ojos - aquel odio y aquel enojo.

¿Dónde hay arte en estos versos y poemas? El arte - lo que haya de él - ha descendido a la mínima expresión allí, en Milidonián, y hasta a veces en el caso de Gabudiguián. En estos dos, al igual que en otros poetas, hoy en día es más importante expresarse - el poeta con poemas, el prosista con cuentos y novelas y el dramaturgo con obras teatrales.

Expresarse, gritar la verdad en voz alta, ser pionero de esa literatura que vendrá, que no puede demorarse más. Lo que esta sucediendo ahora es arenga política bajo el nombre de literatura, inclusive perceptible desde los títulos de las obras: "Cuestiones Patrióticas", "Cantos Inmolados", "Chernobyl", "Exhortación de Fe", "Mi Armenia", y así sucesivamente.

Un poeta, Ardashes Boghosián, en su poema "Mi Armenia", habla de la tragedia en la central atómica de Medzamor-Armenia - como si estuviese en un púlpito callejero frente a una multitud de ávidos escuchas. Y el poema - el verso diría yo - concluye con la siguiente exclamación:

Mas yo gritaré
Viva la Nación Armenia!
Desaparezca la monstruosa muerte atómica!

Estos días pasarán rápidamente, y yo creo, que en poco tiempo vamos a saludar el nacimiento de una reflorecida literatura, gallarda y viril, que sacudirá el pesado velo de las novelas históricas, poemas y retóricas kilométricas del pasado, para abrirse al diáfano cielo y a los vitales rayos solares.

Mas, sin embargo, es condición previa que los escritores de Armenia traten de mirar hacia afuera, sobre la literatura contemporánea internacional, se familiaricen con sus múltiples y estratificadas facetas, con tantas corrientes vitales, tengan comunión con las problemáticas y tendencias que preocupan a aquellas literaturas. No es suficiente con leer algunos volúmenes traducidos al ruso. Es importante dominar uno o dos idiomas europeos y amasarse con literaturas no armenias, para el mejor desenvolvimiento de la literatura armenia.

Resta a nosotros hacer votos para que el normal acontecer de esta tendencia no decrezca ni se detenga, para que, al igual que otros beneficios, la literatura y las artes de Armenia salgan del anquilosamiento de las últimas décadas, florezcan y se renueven con auténtica creatividad.

Ara Kalaydjian
Trad. del armenio Daniel Youssefian

Flores para el Soldado Desconocido

Ciudadanos de Erevan depositaron, el 9 de mayo pasado, flores ante la tumba del soldado desconocido existente en el Parque de **Ajtanak** (Victoria), donde arde la llama eterna en memoria de los caídos durante la segunda guerra mundial (1941/45), en la que tomaron parte centenares de miles de armenios.

Luego de este homenaje a los caídos, se cumplieron varios actos de celebración de la **Victoria**, tales como Conciertos y Representaciones Teatrales.

David Safarian recibió un premio cinematográfico

En el Festival Internacional de Filmes de Corto Metraje, realizado en Oberhausen, ciudad de la República Federal Alemana, el realizador armenio David Safarian, fue premiado por su documental titulado **Por extraño que sea**; una película dedicada a presentar aspectos de la vida de Alejandra Jollova, famosa actriz soviética del cine mundo.

Ya en 1987, este mismo filme de Safarian fue galardonado con el Premio Internacional de la Asociación de Críticos de Cine, en el Festival del Cine Internacional de Moscú.

Zalgiris, de Vilnius, encabeza el tomeo soviético

Cumplida la décima ronda del Campeonato de Fútbol de la URSS,un nuevo equipo se ha puesto a la cabeza del torneo. El **Zenit**, de Leningrado, que durante muchas fechas figuró como líder, cedió su puesto al perder frente al **Dinamo**, de Kiev. Ahora corresponde al **Zalgiris**, de Vilnius, medalla de bronce del año pasado, pasar al frente. Este éxito de los futbolistas de Lituania no es casual, dado que durante la presente temporada se han destacado por su juego seguro y de ataque. Cinco de sus jugadores figuran ya entre los firmes candidatos a integrar el equipo olímpico de la URSS.

Según la opinión de los entendidos, los principales rivales por el título serán: Zalgiris, Zenit, Dinamo y Spartak. La selección soviética, que a partir del 25 de mayo comenzará a prepararse para el Campeonato de Europa 1988, está formada precisamente con jugadores de esos equipos. El Campeonato europeo tendrá lugar del 10 al 25 de junio en la República Federal Alemana. En la tabla de posiciones del actual Campeonato de la URSS, **Ararat** aparece en el undécimo lugar, con muchas posibilidades de escalar posiciones.

RUMOR

Ascenderán los cerros, los briosos jinetes
Por escarpados senderos, hollando agrestes flores,
desandarán las huellas, que hicieron sus ancestros.
Ayer lágrimas -hoy aroma de incienso
que se eleva a los cielos- recordando angustias.
En sus manos antorchas, en sus ojos, fiereza,
que iluminarán la noche como eternas luciernagas.
¡Así te alumbrarán, mi tan lejana Armenia!
Yo te sueño feliz, con libertad de fiera,
con majestad de cáliz, cual soberbia diadema.
Con la alegría fácil, con la esperanza nueva...
Con los ojos radiantes, de los niños morenos.
Con la fuerza del joven que trabaja esa tierra,
que soba y acaricia, como la piel de un niño,
tangible, y hecho carne. ¡Milagro de la vida!
¡Hoy renaces Armenia! ¡Mis ojos no te ven!
Pero mi amor te sueña, y sé, que en esa tierra
leonina y sangrienta, yacen muchos sueños
como el mío que ya hoy se despierta.
Y cuando creas, que se hizo la noche,
se elevará lejano el sonido de un canto
de alegría y de pena, perforará
mis visceras, mi corazón, mis venas
y rozará la hierba, retumbará en los valles
rodará entre las piedras, se perderá en las sombras...
Sentiré aún lejana ¡Tu estás en mí! Como
la piel... ¡Dios te ilumine Armenia!

Jazmin M. Haroutinian de Huttner

Restauración de una *obra de arte*

Sólo un montón de fragmentos de cerámica fue hallado durante las excavaciones realizadas en la antigua capital de Armenia, Artashat.

No había duda que se trataba de una pieza de la antigüedad. Así lo pensó el restaurador Robert Oganiesian, quien pacientemente se puso a unir los pedazos hasta lograr restaurar un jarrón de cerámica de singular belleza, que hoy llama la atención de los visitantes del Museo de Historia de Armenia. Es una pieza única, de autor desconocido, que se suma a las centenares de obras de arte descubiertas en Armenia y restauradas por Oganiesian.

Igual mención merece Irina Mednikiants, restauradora de la Pinacoteca nacional de Armenia, quien tras muchas semanas de trabajo logró revivir valiosos lienzos de un desconocido pintor italiano del siglo XVIII. En su haber, Irina cuenta haber rescatado lienzos de Gustavo Courbet, Leandro Bassano y Johann Friedrich Groot.

VIDEO Y FOTOGRAFIAS
VIDEOLOOK
JUNIN 49 - 3º "J"
TEL. 953-4135 / 956-8786
PUBLICIDAD
SOCIALES
RETRATOS

WILTON PALACE HOTEL
Av. Callao 1162
Tel. 41-9483
Buenos Aires
Argentina

CONTEMPORA
Alfombras Atlántida
CORDOBA 4475
CAPITAL FEDERAL
T.E. 773-2794
774-2977

Colegio Mekhitarista
Comisión Pro-Viaje Egresados
Promoción '88
GRAN CENA DANZANTE
Viernes 24 de Junio, 21.30 hs.
Salón Auditorio del colegio
Virrey del Pino 3558
TE. 552-9678

JOTOR SA
INVERSORA - FINANCIERA
La Empresa Líder del Mercado Inmobiliario
CENTRAL: Av. Callao 836
T.E. 41-8671/6093/5312
BELGRANO: Av. Cabildo 300
T.E. 771-4695 - 773-2748
CABALLITO: Av. Rivadavia 4309
T.E. 981-4536/3288
VICENTE LOPEZ: Av. Maipú 1601
T.E. 795-0934

Dijo Terán Nougués en el círculo de la libertad:

"El liberalismo es integral y no puede fraccionarse en parcelas"

En la primera comida del año que el Círculo de la Libertad realizó en la Cámara de la Construcción, fue invitado especial el doctor Sixto Terán Nougués, quien se refirió al **"Pensamiento liberal y la Argentina contemporánea"**.

El disertante comenzó resaltando la función del Círculo de la Libertad como una entidad destinada a resguardar la paridad doctrinaria del pensamiento liberal.

Y sostuvo que **"el liberalismo es como un grito profundo nacido de las raíces interiores del hombre"**, calificándolo como un **"concepto vital que interpreta al hombre según su propia naturaleza humana"**.

"Este concepto vital, al trasladarse a los distintos ámbitos de nuestra actividad, observa la realidad a través de un prisma de libertad.

El liberalismo es entonces integral y no puede fraccionarse en parcelas".

Al referirse a la Argentina contemporánea, el disertante afirmó; **"Está a años luz del pensamiento liberal"**. Cuestionó la desjerarquización del Poder Judicial y aseguró que **"en la Argentina actual no quedan casi vestigios de libertades económicas"**.

Finalmente, el orador sustuvo que esa realidad es modificable y que los primeros síntomas del retorno del pensamiento liberal **"están reflejándose en las elecciones universitarias"**.

En el mismo acto habló el Dr. Meyr Zilberberg quien, recordando el origen de la frase **"Laissez faire, laissez passer, le monde va de lui méme"** (dejad hacer, dejad pasar, el mundo se mueve por sí mismo), manifestó que ello explica a grandes rasgos porqué las ideas liberales volvieron a ponerse de moda.

"Laissez-faire -agregó el Dr. Zilberberg- **fue durante muchas décadas un grito revolucionario de una Francia acosada por el antiguo régimen en el que reinaban la tributación arbitraria, las restricciones absurdas que entorpecían el comercio, aduanas interiores, monopolios oficiales y una numerosa corte de parásitos entregados al derroche de los ingresos del fisco en vicios y frivolidades".**

Los discursos fueron iniciados por el contralmirante (R) Carlos A. Sánchez Sañudo, quien se inclinó por propiciar algo nuevo, diferente y distinto, tal como la gente anhela. Y dijo:

"Una nueva política, la política liberal, la ética liberal, la que tiene por objeto garantizar la vigencia del orden social, para que la sociedad funcione y el hombre se realice y no se frustre, dejando de esterilizar su esfuerzo cotidiano, como hoy ocurre. Y ese orden social es el que tiene la libertad como medio, es decir, la libertad personal (derechos y garantías individuales) y la libertad económica (economía de mercado), que la libertad política debe garantizar".

Rasgos de la vida de Aghavní Christo Kashian

La señora Kashian, recientemente fallecida, ha vivido distribuyendo amor y sonrisas, tal vez para borrar el horror de las multiples escenas trágicas que signaron gran parte de su vida. Porque, nacida en Kassaba, región de Esmirna, ella vivió en su patria todas las atrocidades perpetradas por los turcos contra armenios y griegos. En 1922, cuando contaba sólo 11 años, los turcos entraron y devastaron a Esmirna, empujando a su población hacia el mar. Tacvor Manoogian, su padre, fue arrestado y enviado a un campo de concentración. Su hijo mayor, Alex, ya había partido para América. Tacouhí, su madre, quedó con sus tres hijos en el puerto de Esmirna, a la espera de un barco que los llevara fuera del desenfrenado horror y múltiples peligros desatados en la ciudad. Ellos partieron con unos pocos efectos personales, y la señora Tacouhí tuvo que esconder a sus dos hijas *bajo una manta* para salvarlas de los soldados turcos.

Tuvieron la fortuna de ir a Grecia, donde se encontraron con Tacvor que había escapado del campo de concentración turco. Luego de arribar a ese país establecieron contacto con Alex quien, aplicando las normas de inmigración norteamericanas, pudo hacer entrar a su familia en América. Ellos cuentan que fue necesario esperar diez años para que esto se concretara. Durante este período nació el menor de los hermanos, George, mientras que Aghavni contrajo enlace con John Christo, en 1930. Su hogar fue bendecido con dos hijos, Chris y Paul, y en 1938 ellos llegaron a Detroit donde John fue empleado en la Masco Screw Products.

John murió prematuramente en 1956 y Aghavni enviudó. En 1960 ella se casó con Levon Kashian y se trasladó a Chicago. Después de la muerte de Levón, en 1974 volvió a Detroit para reunirse con el resto de su familia.

No obstante ser una mujer de hogar, Aghavni halló tiempo para ocuparse en tareas comunitarias de la Parroquia Armenia de San Juan, así como en la Comisión de Damas de la UGAB Central. Con este motivo, recientemente Aghavni y su hermana Margaret fueron honradas con un banquete organizado por el PAH Comité de la Escuela Alex Manoogian de la UGAB, recordando su Esmirna nativa y disfrutando las comidas tradicionales de la región.

Testigo, desde sus cortos años, de las destrucciones y las ruinas de la guerra, y habiendo gustado el sabor amargo de la deportación y el exilio, la señora Aghavni Christo Kashian encontró por fin en América la felicidad que merecía, rodeada de sus hijos, hijos políticos y nietos. Ella hizo mucho, también, por esa felicidad, brindando su afecto y atención generosa a su familia y a los miembros de la comunidad, a quienes servía en las ya nombradas instituciones armenias.

El deceso de la señora Aghavni se produjo, tras una corta enfermedad, el domingo 8 de mayo, precisamente en la fecha celebratoria del Día de la Madre, a los 77 años de edad.

Proyecto para el voto de extranjeros

Según un proyecto de Ley presentado a la H. Cámara de Diputados por el diputado nacional Alberto Gustavo Albamonte, se otorgaría el derecho de voto a los extranjeros con 20 años de residencia en el país.

En su concepto fundamental, establece dicho proyecto de Ley:

ARTICULO 1°: Quedan facultados para ejercer el derecho político al voto, para la elección de presidente y vicepresidente de la Nación, senadores por la Capital Federal y diputados de la Nación, los extranjeros de ambos sexos que reúnan los siguientes requisitos:

a)Tener 20 años de residencia actual y permanente en la República Argentina;

b)Que no se hallen comprendidos en alguna de las inhabilidades previstas legalmente;

c)Haber optado por inscribirse en el Registro Especial de Electores Extranjeros que al efecto confeccionará la Justicia Nacional Electoral.

ARTICULO 2°: El Poder Ejecutivo reglamentará la inscripción en este registro especial, así como el tipo de documento que se les exigirá a los beneficiarios de esta Ley.

ARTICULO 3°: Los extranjeros residentes que se hubiesen inscripto en dicho registro quedarán sujetos a las leyes electorales vigentes.

Lo demás es de forma.

CASA Rivera
. Remises
. Sepelios
. Traslados
CORALLO, CUFARO Y CIA.
Jubilados, pensionados, cónyuges y fliares. sin cargo
Av. Córdoba 4902 T.E.: 773-2800/772-3288

TEXTIL CENTER
DE GASE LUX S.R.L.
Fabricación de telas laminadas • Sedas
Gasas • Pallettes • Lurex • Exclusividades
Importación
Lavalle 2437 T.E. 962-9118
Alsina 1291 Capital T.E.38-6596

TERKA
S.A.C.I.F.I.yA.
Fábrica de tejidos
Fábrica:
Av. Dr. Arturo Illia 2740 - (1754) San Justo Bs. As.
T.E. 651-1651/0634
Administración y ventas:
Moreno 1235 (1091) Cap. T.E. 37-3829/6102

Novedades musicales

Sarkis Kabadaian

Luego de un breve descanso, me pongo nuevamente en comunicación con mis lectores, por intermedio de este semanario.

Durante este lapso de tiempo he tratado de planificar mi tarea de la mejor manera posible, con el fin de programar adecuadamente las obras para este año 1988.

Para comenzar la serie de audiciones he incluido una ópera no muy conocida por los oyentes. Dicha obra figura como una de las joyas musicales de Armenia dado que su autor, Armen Dicranian -a quien también pertenece "Anush", ópera muy conocida por la mayoría de los armenios de todo el mundo y que, como frecuentemente es ofrecida en el Teatro Spendiarian, de Erevan, sirve de buen aporte cultural para el turista que visita Armenia.

Esta nueva versión estereofónica de la ópera **-Tavit Beck-** está integrada en sus roles principales por Kohar Kasparian (Shushan), Mihran Ergat, bajo (Tavit Beck) y el tenor Tigrán Levonian (Stepan Shaumian).

Esta ópera tiene una especial resonancia, dado que su tema se ha desarrollado y registrado en la zona del Gharabagh Montañoso, representando una de las liberaciones del pueblo armenio en la antigüedad.

En sucesivos números publicaré el argumento de esta ópera, cuya presentación radial tuvo lugar el sábado 21 de mayo, a las 13 horas, por Radio Clásica F.M. Stéreo 97,5 Mhrtz.

SAYAT NOVA, de Alexander Harutiunian, podrá escucharse por LRA.1 Radio Nacional, FM. Stéreo 96,5 Mhrtz, en fecha que oportunamente daré a conocer.

Aram Khachaturian

El genio inmortal de la música contemporánea, el músico, el compositor, el pedagogo y el gran hombre que sin duda ha sido él, se palpa a través de sus obras con el sabor autóctono de sus partituras que nos han hecho conocer como armenios en todo el mundo.

El 1° de mayo los cables de las agencias noticiosas internacionales daban la triste noticia de su desaparición física, ya que ha pasado a la inmortalidad en los corazones de sus compatriotas, como así también de todos los amantes de la música clásica.

Como un homenaje más, en el décimo aniversario de su muerte, hemos de irradiar en versión completa su inmortal ballet **Spartacus**, en versión de la Orquesta Sinfónica del Teatro Bolshoi, de Moscú, bajo la dirección del maestro Agis Zhuraitis. Una grabación estereofónica que constituye una primicia dado que es la primera vez que se escuchará en su versión completa.

El 6 de junio es el aniversario del natalicio de Khachaturian, y precisamente ese lunes 6, a las 14 horas, irradiaremos su obra por FM. Clásica, y la repetiremos el martes 7, a la misma hora 14, también por FM. Clásica.

Armen Dicranian

Armen Dicranian nació en Alexandropol, capital de la provincia de Shirak (Armenia), en el año 1879. Hijo de una familia de artesanos, tuvo muchas dificultades económicas, a lo largo de su infancia, para cursar sus estudios primarios y secundarios.

Abandonó sus estudios a temprana edad, para dedicarse al aprendizaje de su gran pasión: la música. Debido a su excelente condición de buen ejecutante de flauta, logró una beca en el Conservatorio de Música de la ciudad de Tiflis. Bajo la dirección del maestro Glenowsky fue adquiriendo amplios conocimientos musicales. En 1902, también por razones económicas, tuvo que dejar sus estudios musicales y regresar a su ciudad natal. Allí es nombrado maestro de música.

Compuso algunas canciones utilizando versos de los poetas Avedis Isahakian y Hovannés Tumanian. En el año 1908 comenzó a componer su obra cumbre "Anush", que se estrena el 4 de Agosto de 1912. "Anush" ha sido la primera ópera Armenia con temas autóctonos. Otros compositores, armenios y extranjeros, habían escrito, muchos años antes, óperas tales como: Giusepo Sarti: "POMPEO EN ARMENIA", Agnesi-Pinotini: **"CIRO DE ARMENIA"** etc..., pero a todos les faltó el típico sabor folklórico armenio que caracterizó a Dicranian. Su ópera "TAVIT BECK" tuvo mucho éxito, y se la escucha con bastante frecuencia en la ciudad de Erevan y en versiones discográficas, en todo el mundo. El argumento de esta ópera pertenece al propio Armen Dicranian, en colaboración con A. Der Hovnanian.

Armen Dicranian falleció, pleno de gloria y de fama, el día 1° de febrero de 1950, en la ciudad de Tiflis. Ha sido uno de los compositores de óperas más famosos de Armenia, siendo su nombre muy recordado a través del tiempo. Las arias de sus óperas son cantadas por las más famosas cantantes, ya sea en recitales o conciertos.

Al "Encuentros" de la música

El Grupo "Encuentros", que dirige Alicia Terzian, desarrolla su vigésima temporada en el Año Internacional de la Música, de ahí que venga realizando un nutrido programa de Conciertos, que se completará en el Auditorio del Banco Río, Av. Santa Fe 1452, en las dos fechas que mencionamos seguidamente:

Viernes 27 de mayo, 19 horas - Obras premiadas en el 15° Concurso Internacional de Música Electroacústica de Bourges (Francia-1987), con el siguiente programa: **Exchange** (1ª. aud.) de Richard Karpen, USA, por Laura Chistley, en flauta - **Meteora** (1ª. aud.) de Jonathan Berger (USA) - **Hapsis** (1ª. aud.) de Henry Kergomard (Francia), por David Simpson, en violoncelo - **La mecanique et les agents de l'erosion**, de George Katzer (Alemania).

Los comentarios y la difusión en consola estarán a cargo de Gabriel Valverde. La coordinación general corre por cuenta de Ricardo Dal Farra.

Otro acto similar tendrá lugar en el mismo lugar el **lunes 30 de mayo, a las 19 horas,** también con obras premiadas en el 15° Concurso Internacional de Electroacústica. Allí se escuchará: **Ritournelles** (1ª. aud.) de Werner Kaegi (Suiza), cantado por la soprano Dieuke Albers - **Fleeting Images**, de John Rimmer (N. Zelandia) - **Sin título por el alma adentro** (1ª. aud.) de Julio D'Escrivan (Venezuela), interpretado en flauta por Nancy Buffer - **Soupremataitla** (1ª. aud.) de Patrick Dorobisz (Francia).

Nélida Boulgourdjian y el Genocidio Armenio

Nélida Boulgourdjian acaba de terminar el primer tomo de su libro que tituló **El Genocidio Armenio en la Prensa Argentina**, un tomo que abarca los diez años que van desde 1890 a 1900.

Este primer libro será presentado el jueves 26 del corriente, a las 20.30 horas, en el Salón Avedis Aharonian, de Armenia 1353, de esta Capital.

En el acto de presentación hablarán S.E. Monseñor Krikoris Pouniatian, el Presidente de la Comisión de Derechos Humanos de la ONU, Dr. Leandro Despouy, el doctor José Antonio Allende, el diputado nacional Dr. Jorge Vanossi, el doctor Miguel Angel Ekmekdjian, el doctor Carlos Alemian, y cerrará el turno de oradores la autora del libro, Profesora Nélida Boulgourdjian. Actuará como moderador el Profesor Agustín Tavitian. **La entrada será libre.**

Lutufyan Hnos. S.A.

Fábrica de pañuelos y toallas
Estamperías
y tintorerías de hilados

Larrea 738 **Cap. Fed.**
Francia 275 **San Martín** (Pcia. de Bs. As.)

ESTUDIO JURIDICO

Dr. Bautista Kuyumdjian
Dr. Gabriel E. Williams
Dra. Patricia Kuyumdjian de Williams
Dr. Javier B. Kuyumdjian

TUCUMAN 1438 PISO 7°
T.E.: 40-6809 / 7112 / 49-7049

SINTONICE
AUDICION CULTURAL
TEKEYAN
La cultura y el quehacer de la armenidad
Domingos de 10,5 a 11 horas.
CX. 10 Radio Continente (Uruguay)
(735 khz. al lado de Radio Mitre)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՔԷՆ ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ

Հաւանաբար մենաշնորհ ըլլայ մեծ պետութեան տէր ազգի մը պատկանիլը, ու մանաւանդ ջարդի, հալածանքի, տեղահանումի եւ այլ արհաւիրքներու չի ծանօթանալը: Դժբախտաբար՝ այս չէ եղած հայու պարագան, եւ մեր Հայրենիքը իր երեք հազար տարիներու գոյատեւումէն ի վեր՝ գրեթէ միշտ, ենթարկուած է օտար ներխուժումներու, խժդժութիւններու, եւ շատ արհւալի անդամահատութեան: Մեր ժողովուրդը անցած է տարապայման դժբախտութիւններէ եւ հանիցս յարութիւն առած է ու կանգնած մեռելներու եւ աւերակներու մէջէն: Իր կեանքը եղած է յառատեւ եւ անհաւասար կռիւ Բշնամիին ու բնութեան դաժան պայմաններուն դէմ:

Եթէ ճանչցած է խաղաղութեան շրջաններ՝ ապա, անոնք եղած են ժամանակաւոր եւ ընդհատուած: Սակայն այդ կարճ ժամանակամիջոցներու մէջ դարձեալ շինած, կերտած ու ստեղծագործած է Բշնամիին հանդէպ ու աւերածը:

Անկասկած՝ ճակատագրի այս դառնութիւնը շատ սերտ կապ ունի մեր հայրենիքի –չափազանցօրէն անբնական աշխարագրական դիրքին, շրջապատի երկիրներու կրօնքին, բարբարոս ու ըմբըռնումներուն, տրամագծօրէն հակադրուող մեր զօրաւոր հաւատքին ու սուրբ աւանդութիւններուն, եւ նամանաւանդ մեր արժանապատուութեան հոյակապ զգացումին ու ազատատենչութեան:

Սակայն՝ մենք որեւէ պատճառ չունինք դժգոհանալու մեր ծագումէն, ընդհակառակը մէկէ աւելի հրաւանքներ ունինք հպարտանալու:

Որովհետեւ եղած ենք երկրագունդի առաջին *Քրիստոնեայ պետութիւնը* –եւ առաջին ու իսկական վկաները Քրիստոնէութեան– 3 հազար ամեայ *բաղաքակրթութեամբ*, մեր ծաղկած ու փայլուն գեղարուեստով, գիրով ու գրականութեամբ –այն շրջանին ուր *Աշխարհի մէկ մասը* թաղուած էր տգիտութեան եւ բարբարոսութեան խաւարին մէջ– զմայլած ենք *թէ՛ Բշնամին*, եւ *թէ՛ բարեկամը*: Մեր հարուստ ու բարձրաբերձ մշակոյթը գրգռած է Բշնամիին կատաղութիւնը, եւ բարեկամներուն նախանձը: Մեր ճակատագրական օրերուն՝ բարեկամը լքած է մեզ եւ *յուսահատ ըրած, իսկ՝ Բշնամին եղած է վայրագ* ու անողոք: *Սակայն մենք եղած ենք խաղաղասէր, շինարար ու ստեղծագործ, ինչպէս նաեւ հպարտ ու մեր երկունքը՝ երկա՛ր, բայց՝ արդասաբեր:*

Այսօր մենք պահած ենք մեր իբրեւ ուրոյն լեզուն ու հաւատքը, ազգային իմքնութիւնն ու նկարագիրը, եւ ունինք Հայրենիք, հոգ չէ թէ փոքր, պետութիւն ու կառավարութիւն· մինչ՝ մեզի պէս, եւ մեզմէ թիւով ու միջոցներով շատ աւելի մեծ ազգեր կորած ու անհետացած են, եւ ոչ ոք կը խօսի անոնց մասին իբր ազգ ու պետութիւն այլեւս:

Ի՞նչ է պատճառը մեր այս հրաշալի գոյատեւման: Եթէ այս իրողութիւնը կը զարմացնէ բաղաքակիրթ Աշխարհը, հապա որչափ աւելի կը շփոթէ ու կը մոլորեցնէ մեզ բնաջինջ ընել ուզող թուրքը:

Շնորհիւ իր մշակոյթին ու հաւատքին, ու ինքնապահպանումի զօրաւոր բնազդին, նաեւ ու նամանաւանդ իր ազգային բարձր գիտակցութեան՝ զանգուածային վտանգի պահերուն՝ հայ ժողովուրդը ոտքի նյած է մէկ անձի պէս, միաձոյլ ու խտացած շարքերով, զէնք բարձրացնելով կռուած է հերոսաբար: Ծուցաբերած է մարտունակութեան ոգի ինչպէս նաեւ պատերազմական գիտութիւն ու հմտութիւն, եւ ճակատամարտը վերածած յաղթա-

(ԾԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԿՈՆԴԱԿԸ ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՈՒԱԾՆԵՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ ԱՄԷՆ ՏԱՐԻ ՄԱՅԻՍԻ 22-ԻՆ ՆՇՈՒԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

(ԾԱՐ. Ա. ԷՋԷՆ)

րագիր զգեցաւ, եւ ինքնատիպ ձեւերի մէջ, վեհ ու վճիտ ընթացք ստացան պատմութիւնն ու ազգային մշակոյթը հայոց:

Քաղաքակիրթ մարդկութեան ընտանիքի մէջ, հայ ժողովուրդը եւս դարձաւ հոգեւոր, բարոյական ու մշակութային մի առաքելութիւն, իրեն յատուկ ազգային ձեւերի մէջ բիւրեղացնելով համամարդկայինը: Նրա համար տնտեսականն ու քաղաքականը դարձան միջոցներ, իրականացնելու համար այդ առաքելութիւնը: Նա ապրեց ա՛յդ գիտակցութեամբ եւ յանուն ա՛յդ գիտակցութեան մաքառեց դարեր շարունակ, ընդդէմ խաւարի, ընդդէմ բռնութեան, ընդդէմ բարբարոսութեան:

Հայ ազգի հերոսական մարտնչումների դրօշի վրայ գրուած եղաւ միշտ Աւարայրի նշանաբանը՝ «վասն հաւատոց, վասն հայրենեացս»: Այսպէս է որ յաճախ մարմնապէս որ հոգեւոր-մշակութային առաքելութեան ճանապարհի վրայ եւ ի հեճուկս եկող ու անցնող մրրիկների, շարունակեց մնալ՝ ոգեկան անկորնչելի արժէքներ ստեղծող ուժ: Հայ ժողովուրդը իր ողջ պատմութեամբ, մնաց հաւատարիմ ազատատենչ Հայկին եւ քրիստոսասէր Վարդանին:

Այդ ոգիով, այդ գիտակցութեամբ է որ մեր ամբողջ ժողովուրդը մի մարդու նման ոտքի կանգնեց ու արդար կռուի դաշտ իջաւ նաեւ ի Սարտարապատ, եւ յաղթեց: Այդ պատահեց 1918 թ. մայիսի 22-ից 26 օրերին, երբ Օսմանեան կայսրութիւնը բնաջինջ անելուց յետոյ, Արեւմտահայաստանի մօտ երկու միլիոն հայ ազգաբնակչութիւնը, սպառնում էր նոյն ճակատագրին ենթարկել նաեւ արեւելահայ ժողովուրդին:

Այդ ողբերգական պահին էր որ բոլոր հայերը անխտիր, աշխարհազօր գունդեր կազմած, քաջարի զօրականների առաջնորդութեամբ, ձեռք բերին յաղթանակը փրկարար:

Սարտարապատի յաղթութեամբ, բացուեց նոր էջը մեր դարաշրջանի հայոց պատմութեան, եւ մանաւանդ 1920 թուի Նոյեմբերից յետոյ, անվտանգութեան ու խաղաղութեան պայմանների մէջ ամրապընդուեցին հիմքերը վերածնուած հայ պետականութեան, լայն ու ազատ ճանապարհ հարթելով նիւթական վերաշինութեան եւ ազգային մշակոյթի զարգացման:

Սոյն բախտորոշ հերոսամարտին փոքր չեղաւ նաեւ մասնակցութիւնը հայ հոգեւորականութեան, Սուրբ Էջմիածնի եւ Գէորգ Ե. Ամենայն Հայոց Հայրապետի գլխաւորութեամբ: Անուններ, ինչպիսիք են՝ Գարեգին Եպիսկոպոս Յովսէփեանց, Զաւէն Եպիսկոպոս Պապայեան, Թադէոս Վարդապետ Մշոյ Առաքելոց վանքից, Դանիէլ եւ Եզնիկ Վարդապետներ Աղթամարայ ուխտից, Յովհաննէս Քահանայ Տէր-Մկրտչեան Գրամբա գիւղից, Զաքար Քահանայ Կոտայքի Դագա գիւղից եւ ուրիշներ, որոնք աշխարհազօր գունդերի գլուխ անցած զէն ի ձեռին կռուեցին, անուններ որոնք միշտ փառքով պիտի յիշուեն գալիք սերունդների կողմից:

Այսօր հայ ժողովուրդը ամուր կանգնած Սարտարապատի յաղթանակի վէմին վրայ, հպարտ է անցնող յիսուն եւ հինգ տարիների իրագործումներով եւ ազգային ապահովութեան խոր զգացումով գոտեպինդ, կերտում է իր ապագան, առաւել ինքնավստահ, առաւել խանդավառ, շարունակելով իր պատմական առաքելութիւնը իբրեւ մշակոյթ ստեղծող ազգութիւն, յառաջդիմութեան, ընկերային արդարութեան եւ ստեղծարար, խաղաղ աշխատանքի ճանապարհով, սովետական եղբայրական ժողովուրդների կողքին:

Նոր պայմանների մէջ, նոր ներշնչումներով, նոր խոյանքներով նոյն հայ ժողովուրդն է որ շարունակում է իր առաքելութիւնը՝ յաւէտ հաւատարիմ իր նախնեաց կոչումին, որ Հայկն ու Վարդանը դարբնեցին:

Յաւերժացնելու համար յիշատակը Սարտարապատի հերոսամարտում զոհուածների, այսու Մեր կոնդակս հրահանգում ենք որ սկսեալ 1973 թուականից, ամէն Մայիսի 22-ին հոգեհանգստեան հանդիսաւոր պաշտօններ կատարուեն Հայաստանեայց բոլոր եկեղեցիներում, կենդանի խօսքով էլ պատճառելով նրանց զոհաբերումը՝ վասն հաւատոց եւ վասն հայրենեաց:

Փա՜ռք Սարտարապատը կերտող քաջերին: Փա՜ռք վերածնուած Մայր Հայաստանին:

«Ցիշեցէք զգործս հարցն ձերոց, որ ինչ քաջութիւնս արարին ի դարս իւրաքանչիւր. ստացարուք փառս աւագութեան, եւ ժառանգեցէք զանուն յաւիտենից» (Ա Մակ. Բ 51): Ամէն:

ԾԱՓՐԱԳՈՑՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՑՈՑ ՀԱՅՈՑ

Տուաւ կոնդակս ի Ց-ը Սեպտեմբերի 1972 փրկչական ամի,
եւ ի տումարիս հայոց ՌՆԻԱ, ի մայրավանս սրբոյ Էջմիածնի ՀՄՐ. 733

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄԸ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԻ ՄԷՋ

Լեռնային Ղարաբաղի մէջ առաջին անգամ նշուեցաւ Հայոց Մեծ Եղեռնը: Առաւօտուն մարզող հոծ խումբերը ուղղուեցան դէպի Համաշխարհային Բ. պատերազմին զոհուած Ղարաբաղցիներու յուշարձանը, ուր տեղադրուած է նաեւ «Հայկական ողբերգութեան զոհերին» յուշաքարը: Յուշարձանին մօտ պսակներ դրուեցան կուսակցութեան քաղաքային կոմիտէի, ճեռնարկութիւններու ու կազմակերպութիւններու, մանկավարժական հիմնարկի կողմէ:

Իրիկունը հայկական դրամատիկական թատրոնին մէջ տեղի ունեցաւ «Մենք» դրական – երաժշտական ներկայացում մը, որուն ընթացքին հնչեցին հայրենասիրական երգեր ու բանաստեղծութիւններ: Մգոյ հաւաքներ տեղի ունեցան նաեւ Գանձասար եւ Ամարաս պատմական վանքերու մօտ եւ Հոռենկա սրբավայրը:

ՂԱՐԱԲԱՂ

15 ՏԱՐԻ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՄԿԱՅԹԻ ՎԱՃԱՌԱԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱԳԼՈՒԽԻՆ

Մոսկուա, Մայիս 17 – *U.P.*

Արուեստի Գերագոյն Առեանը 15 տարուայ բանտարկութեան դատապարտեց Թալիք Սալիք Իսմայլովը՝ կանխամտածուած ոճիրի ամբաստանութեամբ, անցեալ Փետրուարին, Սումկայիթի մէջ տեղի ունեցած ցեղային բախումներուն, ուր արձանա-

(ԾԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

«ՎԱՀԷ ՀԸՆՆՈՂԵԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՉԱՆՈՑ»

«Վահէ Զըննողեան» Հայկական Ուսուցչանոցի պաշտօնական բացումը տեղի ունեցաւ, Ազգային Առաջնորդարանի մէջ, Երկուշաբթի 16 Մայիս, ժամը 20,30ին, հետեւեալ յայտարարութեամբ՝ Թեմիս Սրբազան Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Գրիգորիս Եպս. Բուլհաթեանի եւ ներկայութեամբ պատուիրակ հայ համայնքներու եւ կազմակերպութիւններու.

Ներկայացուցիչներուն, ինչպէս նաեւ հայկական դպրոցներու տնօրէններու, պատասխանատուներու, ուսուցչանոցի դասախօսներու եւ աշակերտութեան:

Ցաւով ուշադրութեան արժանացաւ այս առիթիս մասնաւորապէս հրաւիրուած հանգուցեալ Բաբերտ Վահէ Զըննոզեանի այրին՝ Տիկ. Տոլլի Զըննոզեան եւ եղբայրները՝ Արմէն եւ Տիրան Զըննոզեաններ իրենց տիկիններով:

Գրն. Ջաքար Անմահունի իր բացման խօսքին մէջ վեր առաւ գաղութիս մէջ, ի մէջ այլ հրամայականներու, հայ ուսուցիչի պատրաստութեան կարեւորութիւնը:

Ուսուցչանոցի տնօրէն Գրն. Գեղարդ Հաճեան յայնդրելով բանախօսին ըսաւ թէ հայկական ուսուցչանոցի գաղաքը յղացած էր նոյն ինքն Ողբ. Բաբերար Վահէ Զըննոզեանը, որ իր ամբողջ էութեամբ ապրեցաւ այս ծրագրին ստեղծումը եւ հետաքրքրութեամբ անոր իրականացման ալեաս տանձնեցաւ, ի յարգանս իր բարի յիշատակին այս ուսուցչանոցին տրուեցաւ «Վահէ Զըննոզեան» անունը:

Ուսուցչանոցի մասին տըրուած ամփոփ բացատրութիւններէն յետոյ՝ խօսք առաւ Բարերարուհի Տիկ. Տոլլի Զըննոզեան յատկապէս եւ յուզիչ պահ արտայայտութիւններով, ողջունեց այս հայ կրթական նոր օճախին ստեղծումը: (Իր ելոյթը կու տանք ստորեւ)

Մխիթարեան Վարժարանի տեսուչ Հ. Գէորգ Վրդ. Գալեանի եւ Արխեան կրթ. Հիմնարկութեան Տնօրէն Գրն. Ռ. Մոզեանի ելոյթներէն յետոյ Սրբազան Հայրը կատարեց ե-րեկոյթի փակումը որուն մէջ չէչտեց հայ ուսուցչանոցի անհրաժեշտութիւնը, եւ ինքնաբաւ ըլլալու միջոցները ըստեղծելու՝ մեր կեանքի մէջ, կարեւորութիւնը եւ ապագայութեց Ողբ. Բաբերար Վահէ Զըննոզեանի ազասխրութեան վեհ ոգին, ինչպէս նաեւ նուիրաբերութիւնը եւ այս գծով թէ ողջագնելը, որուն յիշատակը անմահ է, եւ թէ անոր երախտաւոր ընտանիքը արժանի են բոլորիս յատուկ գնահատանքին:

Կ'արժէ յիշել թէ այսօր է որ գործումին հետ,– սկսան Ուսուցչանոցի առաջին դասընթացքները:

Տիկ. Տորիս Զըննոզեանի Խօսքը

Գերշ. Սրբազան Հայր,
Հոգշ. եւ Արժանապատիւ Հայրեր
Հայասատանեաց Առաք. Եկեղեցւոյ Կեդր. Վարչութեան
Պատուաւոր Անդամներ,
Ցարգոյ Տնօրինութիւն եւ սիրելի աշակերտներ
«Վահէ Զըննոզեան Հայագիտական Ուսուցչանոց»ի,
Սիրելի Ներկաներ

Սիրելի կողակիցիս կորուստով իմ եւ զաւակներուս վիշտը քիչ մը աւելի կը թեթեւնայ ու կը միսթարուինք այսօրուան այս ձեռնարկով, որ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Կրթական Հաստատութեան մէջ հայերէնի ուսուցչանոց հաստատելու ազնիւ գործն է:

Իրաւ ազնուաժեղ հաստատութիւն մը, որուն մէջ հայերէնի ուսուցիչ-ուսուցչուհի դառնալու կոչում ունեցող երիտասարդներ պիտի կրնան հետ այսու աւելի զօրացնել եւ մասնագիտական հագագիտական միտքերու մէջ, ու այս կերպով աւելի արդիւնաւոր դարձնել իրենց ուսուցչական ծառայութիւնը գաղութիս բոլոր դպրոցներուն մէջ:

Հանգուցեալ ամուսինիս գլխաւոր փափաքներէն մին էր ասիկա, որուն համար ալ, երկու տարի առաջ ան Խրիմեան Կրթական Հաստատութեան հովանիին տակ հիմը դրաւ Վահէ Զըննոզեան Հիմնարկութեան, որուն ընպատակներէն մին պէտք էր ըլլար նման Հայագիտական ուսուցչանոցի կազմակերպումը:

Միսիթարութիւն մըն է համար, որ ան կրցաւ իր յոով տեսնել ծրագրին մէկ իրագործումը՝ հանգաւ կեդրոնի գետնդումը Խրիմ Կրթական Հիմնարկութեան մ

Դժբախտաբար անակընկալ մահը ընդհատեց, նաեւ այս սիրի տարուած աշխատանքը, որ ան կը կատարեր վարչակ անդամներու հետ մէկտեղ:

Այսօր հոգեկան մեծ գոհունակութիւն է ինձի համար, որ տեսնել կ'իրականացնել գաղթիս մէջ եւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Կրթական Հաստատութեան ի վանինի տակ իր դուռները կը բացայ այս ուսուցչանոցը եւ կը կոչի Վահէ Զըննոզեան:

Ուրախութեան կը խառնեան տխրութիւն մը, որ այս կրնոր ծրագիրը կ'իրականանայ իր բացակայութեան: Ուրջան ո րախ պիտի ըլլար ան տեսնելու իր նուիրական երազներէն մէկուն իրականացումը:

Այս կարեւոր իրագործումին համար շնորհաւորելով Հայր. Առաք. Եկեղեցւոյ Կեդրոնական Վարչութիւնը, ինչպէս նաեւ գաղութիս մէջ ծրագեօնօրէն գործող բոլոր նուիրեալներուն, կը մաղթեմ գործունէութեան կատարեալ յաջողութիւն Վահէ Զըննոզեան Հայագիտական այս նոր կեդրոնին:

Յաջողութիւն եւ յառաջդիմութիւն:

ԱԼՖՕՆՍԻՆ ԿԸ ԽՕՍԻ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Նախագահ Ռաուլ Ալֆոնսին Չինաստանի վերադարձին, 17 Մայիսին յայտնեց Չինաստանի հետ ձեռք ձգուած համաձայնութիւնները, չեչտելով Լանասանդ քաղաքական բըն-նոյթ կրողներուն կարեւորութիւնը:

Այս առնչութեամբ ընդգծեց թէ «Ապրանքին եւ Չինաստան, յատաջիկայ դարուն շատ բան պիտի ընծի եւ ըսեն Աշխարհին»: Շնորհակալութիւն յայտնեց Չինաստանի, Արժանթինի ի նպաստ իր դիրքորոշումին համար: Մալվինեան կղզիներու հարցով, ըսելով որ այս ասիական մեծ երկիրը չափազոր ոյժ մըն է, չատ կարեւոր, եւ թէ ինք խորապես տպաւորուած է Փէքինի չինաքրարական գործերէն, աւելցնելով սակայն «Արժանթին եւ Զինաստան կը ներկայացնեն հաղաքական եւ ապրելակերպի երկու տարբեր սիստեմներ. մենք կը հաւնինք մերը, իսկ իրենք այ՝ իրենը»: Ինչ կը վերաբերի առեւտրական համաձայնութիւններուն՝ անոնք պիտի ապահովեն հաւասարակշիռ եւ այլ արտադրութիւններու -պղպատ, չաքար, ածուխ եւայլն... արտադրանքի մակարդակը պահպանելու: Իսկ առեւտրական հաշուեկիռը՝ ներկայիս ի նպաստ է Արժանթինի եւ իր կառավարութիւնը պիտի խնայ ապահովել անոր մնայուն հաւասարակշռութիւնը:

ԳԱՐԼՈՍ ԱՃԵՑԻԱՆՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԱՆԱՅ ԳՆԱՀԱՏՈՒՆԸ

PAN AM Միջազգային օդանաւորութեան ընկերութիւնը վարձատրեց համբորգութեան գործի վեց գործակատարները, մասնաւոր փաքներով՝ բոլոր ընկերութիւններու վաճառի գործունէութեան մէջ իրականացուցած իրենց լաւագոյն արդիւնքներուն համար:

Ասոնց կարգին կը գտնուի արժանթինահայ Գարլոս Աճեմիանց «Քրտվը Ֆլայշի վարպետ եւ հաւատարիմ գործիչը:

Փաքերու բաշխման արարողութեան՝ PAN AMի վաճառման բաժնի տնօրէն Ալեք Վարդան Մանեհովիչ ներօրէն դրուատեց Գարլոսի գործակատարներու կարողութիւնն ու օգտաբեր յատկութեան գործունէութիւնը, նաեւ իւսահայերէն՝ «Ձեմ» յօգուտ ամբողջ կրնի:

ՎԵՐՍԿՍԱԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Ուսուցիչները անգամ մը եւս, երկար ընդհատումէ մը ետք, որոշեցին, Զորեքշաբթի 18 Մայիսին, ընդհանուր գործադուլ մը ամբողջ երկրին տարածքին:

Առաջին երկար, 37 օրերու, գործադուլին յաջորդող այս գործադուլը կը սպառնայ վերջապէս 1988 զարգացման տարեշրջանը, ընդունելին միասնաբար, թէ նախաբար Նորիսկ Սապաթօ եւ թէ՝ կրթական աշխատաւորներու դաշնակցութեան (CTERA)ի ղեկավար Մարթոս Կարսէքի:

Մինչ ուսուցիչները կը յաղաշնան դէպի մայրաքաղաք Պուէնոս Այրէս, երկրին չորս կողմերէն՝ Նորհրդարանի մէջ կը քննարկուի նոր տուրքերու ստեղծումը, որուն հասոյթը պիտի յատկացուի ուսուցիչներու ամասնները ճշդելու:

1928 **60-ԱՄԵԱԿ՝ Ա.ԴԱՄԱՆԴԵԱՑ ՅՈԲԵԼԵԱՆ** 1988

Կազմակերպութեամբ Ֆլորէսի Վարագայ Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ Տիկնանց Ցանձնախումբի

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ - ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կը դասախօսէ **Արժ. Տ. Արշամ Ա. Քհնյ. Պոզոյեան**

Նիւթ՝ **Ս. Պատարագի Մեկնութիւնը**

Տեղի կ'ունենայ **Ուրբաթ 17 Յունիս 1988, ժամը 16ին**

Վարժարանի «ԵՂ. ՊՕՅԱՃԵԱՆՑ» սրահին մէջ

Սիրով կը հրաւիրենք մեր գաղութի բոլոր մեր մայրերն ու քոյրերը.

ԽՈՍՔ ՄԱՐԹԻ 1562

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ցակոբ Տէօքմեճեանի մահուան առաջին տարելի առիթով, Կիրակի 29 Մայիս 1988, յետ Սուրբ Պատարագի՝ Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ:

Այրին՝ Տիկ. Տիմիթրին
Դուստրը՝ Երանուհի, փեսան եւ թոռները

ԳՐԱՒՈՒՄԱԾ ՕՐ ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒՆԻՍ 26

20-ԱՄԵԱԿ
ՎԻՍԷՆԹԷ ԼՈՓԵՍԻ
Ս. ԳԷՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՕԹՄԱՆ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒՒԻ ՆՆԱՏԻ ՈՒՆՆԱՆ ԱՅՍ ԹՈՒԱԿԱՆԸ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՔԷՆ ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ

(ՇԱՐ. 18-ՐԴ ԷՋԷՆ)

ճակի, երբեմն ալ դիւցազներգութեան:

Հայոց առաջին եւ ամենազօրաւոր դիւցազներգութիւն՝ Վարդանանց Պատերազմը, ազգային այս բարձր ոգիին ու արժանիքներուն լաւագոյն արտացոլացումն է:

Նոյն ոգիին ու առաքինութիւններուն զօրաւոր արտայայտութիւններուն պիտի հանդիպինք, շուրջ 15 դարեր յետոյ՝ «Արեւմտեան Հայաստանի» մէջ մղուած հոյակապ հերոսամարտերուն ու նմանապէս՝ «Արեւելեան Հայաստանի» մէջ 1918, Մայիսի 22–28 օրերուն մղուած բախտորոշ ճակատամարտին: Այս անգամ ալ, ինչպէս միշտ, թողլքուած իր ճակատագրին, սակայն հաւատարիմ իր հաւատքին ու սկզբունքներուն, եւ գիտակից իր ազգային արժէքներուն՝ հայ ժողովուրդը, ամբողջ ժողովուրդը՝ իր բոլոր խաւերով ու շերտերումներով, առանց սեռի կամ հասակի խտրութեան, ոտքի ելաւ միաձոյլ, համբերաշխ, վեր առաւ մարտահրաւէրը, եւ կռուեցաւ մէկ անձի պէս, հերոսաբար ու իմաստութեամբ: Մահու եւ կենաց անհաւասար կռիւ մը՝ որ դարձաւ վերածուեցաւ հիանալի դիւցազներգութեան:

Արդարեւ Զօր. Սիլիկեան ու գնդապետ Դանիէլ Բեկ Փիրումեան՝ Սարտարապատի մէջ, Զօր. Նազարբեկեան ու Զօր. Անդրանիկ Ղարաքիլիսէյի մէջ, եւ հայ քաջարիները Պաշ–Ապարանի մէջ առանձին չէին՝ անոնց ինքնաբուխօրէն կ'ընկերանային մեր փոքրերը, ծերերը եւ կիները, որպէսզի արեան գնով պաշտպանեն մեր հողն ու պատիւը, շահին արժանապատուութեամբ ապրելու մեր իրաւունքը, ինչպէս նաեւ մեր ինքնութեամբ ու պատկանելիութեամբ պարծենալու մենաշնորհը: Մեր մարտունակութեան, կատաղի ոգին, ազգային հպարտութեան, միութեան ու արժանապատուութեան արտայայտութիւններն են որ տեսան խալիլ Պէյի–Եագուպ Շէվքի եւ Միւրսէլ փաշաներու–խուժապահար զօրքերը՝ Հայաստանի սրտին վրայ վճռակամօրէն կռուող հայ մարտիկներու բոցավառ աչքերուն մէջ:

Տակաւին երէկ՝ հայրենի հողի վրայ, թէ՛ ըՍփիւռքի ամբողջ տարածքին, Ղարաբաղի իրենց եղբայրներուն զինակցելու գծով ցուցաբերած հայ ժողովուրդի պատրաստակամութիւնն ու վճռակամութիւնը՝ ամենահարազատ եւ ուժեղ դրսեւորումներն էին նոյն ազգային գիտակցութեան ու միասնականութեան բարձր ոգիին:

Ատրպէյճանցիի դիմակին տակ ծպտուած թուրքը՝ անգամ մը եւս տեսաւ ու համոզուեցաւ որ հայը՝ ըլլա՛յ Սովետական Հայաստանի մէջ, կամ Սփիւռքի որեւէ մէկ կողմը, միեւնոյն հպարտ, գիտակից եւ իմաստուն ազգն է: Մենք ալ տեսանք ու համոզուեցանք անգամ մը եւս, թէ զուր են օտարին վրայ դրուած յոյսերը, եւ թէ՛ միակ եւ իսկական վէմը հայապահպանումի՝ մեր Հայրենիքն է, ինչպէս նաեւ իսկական ջահակիրը Հայ Դատի՝ եւ մեր գոյատեւման վաւերական պահպանը՝ հայրենի ժողովուրդն է, որոնց հետ պէտք է գործակցինք անվերապահութեամբ, մեր վեհ ազգը բնորոշող ազգային գիտակցութեամբ ու միութեամբ:

Այո, թիւով փոքր ենք, սակայն արժէքներով մեծ: Հպարտ ենք մեր Ազգով ու Հայրենիքով եւ Վարդանանցի ու Սարտարապատի ոգիով է որ պէտք է պահպանենք մեր իրաւունքները:

Երկու Միլիոն Ձեռքով

Ծիծեռնակաբերդ,
Հարազատ բարձունք դու Երեւանի,
Քեզ ե՞րբ ես այսպէս հպարտ զգացել:
Դու Հրազդանի մորմոքը լացել,
Դարերի բեռն ես տարել քո ուսին,
Միշտ մտածելով միայն ա՛յն մասին,
Որ արեւախանձ քո քարափները
Մի օր կարկաչեն,
Ծիծեռնակաբերդ ծառից ծառ թռչեն,
Հո՜վ անես յոգնած ամէ՜ն ճամբորդի,
Եւ շաղով օծես ջինջ լուսաբացը
Քո առաւօտի:
Իսկ այժմ նայի՛ր,
Մի անձեռակերտ, մի անմեկնելի յուշարձան դարձար,
Երկինք յառնեցիր ու վե՜ր խոյացար,
Այս սիւնի նման,
Որ քո գագաթին
Կանգնել է ահա մայր ժողովրդի
Պատիւը որպէս եւ անմահութեան,
Վկան յաւերժի ոգու հետ խօսող
Երկու միլիոն արիւնով թափուած,
Երկու միլիոն արցունքով քամուած,
Երկու միլիոն երազո՜վ, յոյսո՜վ
Ձեռքերով ձուլուած,
Երկու միլիոն երազո՜վ, յոյսո՜վ
Ու լոյսո՜վ ծնուած:
Կանգնել է սիւնն այս
Անթիւ զոհերի չմեռած կամքով,
Ոգո՜վ չմեռած,
Որոնք մոխիրից յարութիւն առած
Քայլում են առոյգ պատանու տեսքով,
Այս ձորը լցնում հայկական խօսքով
Միշտ ապաւինած հայոց հին գրին,
Իրենց նոր կեանքի հիմքերը դրին
Մայր Երեւանի կանաչ թեւի տակ,
Եւ ահա այստեղ կերտում են նրանք
Մի նոր Կիլիկիա ու նոր մի Զէյթուն,
Մա՜յր իմ անուշիկ.
Դու քանի՜ գիշեր մնացիր արթուն,
Որ գէթ խաբուսիկ երազ տեսնէիր,
Իբր որդիքդ մահից ազատուել,
Եկել են նորից, քո շուրջը շարուել,
Իսկ դու չոքել ես,

Թոնի՜ր ես վառում,
Եւ բոյրը հացի
Մինչեւ Սիփանայ սարերը փռում:

. . . .

Բայց, աւա՜ղ, նման երազ չտեսար...
Այժմ դու նայի՛ր, տեսնում ես արդէն,
Բայց երա՜զ չէ սա.
Այս այն թոռներդ են,
Որոնց թեւերից կ'ուզէիր բռնել,
Արտամետ տանել,
Եւ տայ խնձորը այն անմահական,
Որի մի հատով դու քանի՜ անգամ
Բուժել ես վէրքեր
Եւ թոյնը մարդու արիւնից հանել,
Այս այն թոռներդ են,
Որոնց կ'ուզէիր Աղթամար տանել,
Ու լողացնել Վանայ ծովակի
Աղի ջրի մէջ, որ չբորոտուեն,
Քանզի բորո՜տ էր ժամանակն,
Աւա՜ղ...
Այս այն թոռներս են,
Որոնք կծկուած քո թեւերի տակ,
Մահուան սարսափը, ո՜, հազա՜ր անգամ
Քեզ հետ ապրեցին,
Քեզ ծուատեցին, սրով խոցեցին,
Բայց դու այդպէս էլ թեւերդ փռած
Միշտ մա՜յր մնացիր ու անմահացար...

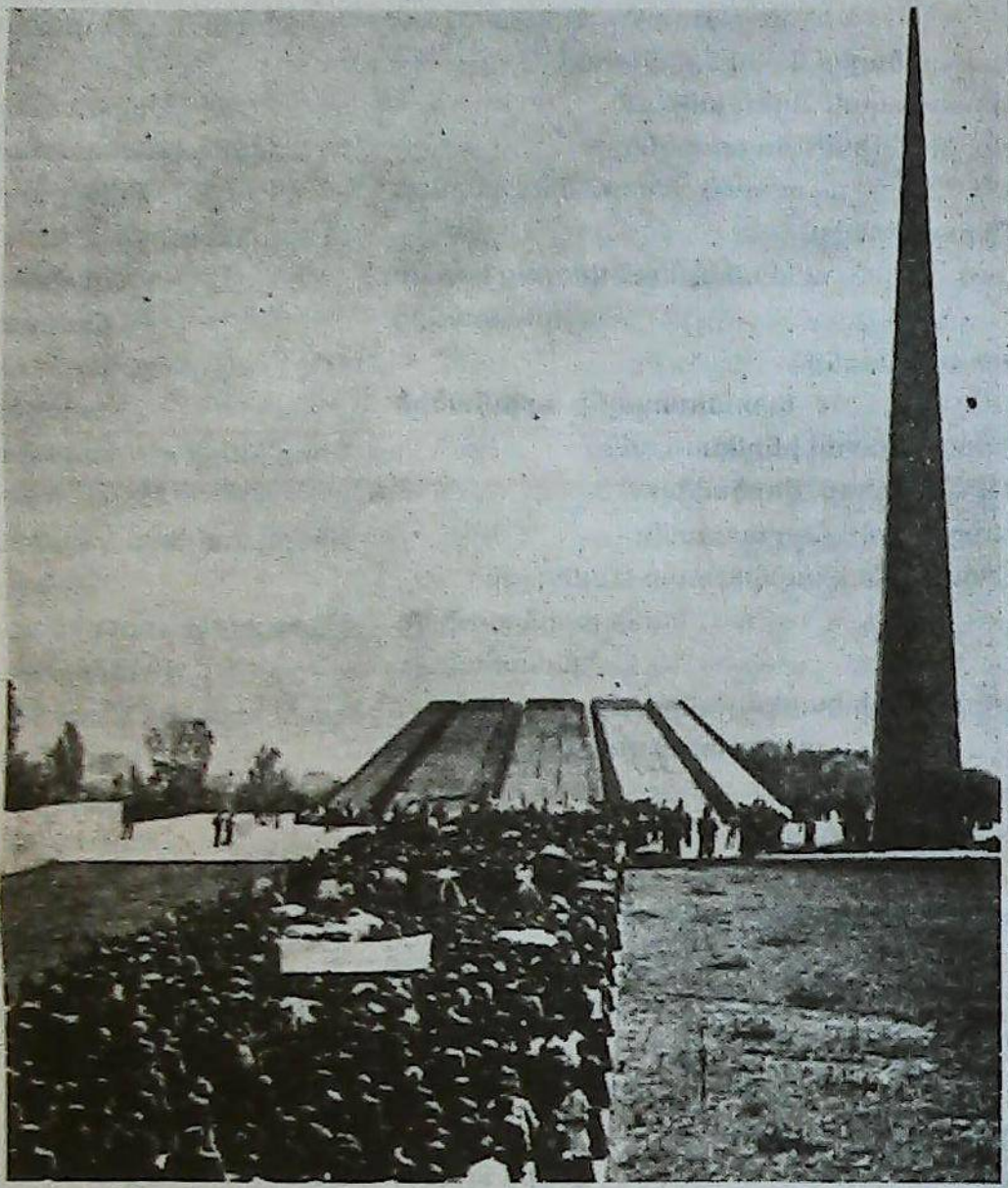

Երեւան. Ծիծեռնակաբերդ, 1988 թուականի Ապրիլի 24

Իսկ այժմ կրկին յարութիւն առած
Դու կենդանացար,
Երկինք մխրճուող այս սի՜ւնը դարձար,
Այս դամբարանը.
Ուր յաւերժական կրակն է վառւում,
Ուր քո թոռների վիշտը ծխացող,
Ծշուկն է լսւում:
Եկել են այսօր նրանք քեզ այցի,
Ելի՜ր, արթնացի՛ր՝
Ու փարուիր նրանց՝
Քո նոր թոռներին այս արեւադէմ...

ՀԵՆՐԻԿ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

15 ՏԱՐԻ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՄԿԱՅԹԻ ՎԱՅՐԱԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱԳԼՈՒԽԻՆ

(ՇԱՐ. 18-ՐԴ ԷՋԷՆ)

գլուխեցան 32 մեռեալ եւ 200 վիրաւոր:

Ըստ ԹԱՍ պաշտօնական լրատուական գործակալութեան՝ 15 տարուայ բանտարկութիւնը առաւելագոյն պատիժն է որ Սովետական Օրէնսդրութիւնը կը թոյլատրէ: Իսմայիլովի դէմ արձակուած այս վճիռը վերաքննելի չէ. կարելի էր դատապարտեալին դէմ մահուան վճիռ արձակել՝ ծանրացուցիչ դէպք յանձանց գտնուելու պարագային:

«Տարբեր յանձնապարտներու դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենայ աւելի ուշ» կ'ըսէ ԹԱՍի հաղորդագրութիւն մը: Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է 80 աւելի անձեր՝ հակահայ վայրագ խռովութիւններուն մասնակցութեան յանձանքով, խռովութիւններ որ տեղի ունեցան Պաքուի մօտ գտնուող քաղաքի մէջ:

Սումկայթի խառնակութիւնները յաջորդեցին տասնեակ հազարաւոր հայերու խաղաղ ցոյցերուն Երեւանի փողոցներու մէջ, Նակօրնի Ղարաբաղի վերադարձը Հայաստանի պահանջող:

Նակօրնի Ղարաբաղ 80 առ հարիւր հայ է, բայց կը կառավարուի Ատրպէյճանի Հանրապետութեան կողմէ, Մոսկուայի հետ, 1923ին, գոյացած համաձայնութեան մը հիման վրայ:

Հայաստանի խաղաղ ցոյցերը ուժգին բախումի մը ընթացք տուին Սումկայթի մէջ 32 մեռեալներուն 26ը՝ հայեր էին:

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

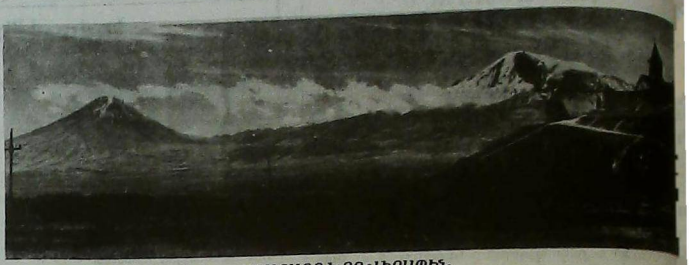

ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԽՈՐ ՎԻՐԱՊԸՆ

Ո՛վ է, արդեօք, վերծանելու
առեղծուածը Հայաստանի:
Վաղնջական ճեռուներից
երկիր իջած մի արծուաբուն
լեռների մէջ,
Կիրճերի մէջ պնդին տուող
առիւծածին մի առասպել,
Արարատներ՝ արեւմտեան
ու բարձրագահ...

Ու վիհերում անդնդախոր
բանտուած ասպետ:
Ո՛վ է, արդեօք, վերծանելու
առեղծուածը Հայաստանի:
Ատտուածային ճախընտրութեան
Նոյաստապան՝ աթոռանձիստ
ու անճանգիստ աստուածների
դժուար ոստան հրաշափառ,
Մի բուռ հրաշք
անմահութեան վաղուց կորած
անդաստանից

եւ տառապանք,
եւ տառապանք արիւնածին
կերպարանքով ինքնասպանի:
Ո՛վ է, արդեօք, վերծանելու
առեղծուածը Հայաստանի:
Մշտահզիտ կապտաթոյր Վանա լճի
ու Սեւանի բարձրութիւնը
երկնահայաց,
աղբիւրների կարկաչիւնից սկիզբ առած
քայլամոյր վէհութիւնը Մայր
Արաքսի,
եւ ձորերում, խավարի մէջ
խամրող հայացք,
ճագար տեղից խոցոտուելու,
ճագար անգամ սպառուելու
Դատավճիռ աստուածաւճռ:
Ո՛վ է, արդեօք, վերծանելու
առեղծուածը Հայաստանի:
Երկինք կիսող արծիւների
անծիր սլացք,
Լեռնանցքերում հոխորտացող
բուք ու մրրիկ,
Գահավիժող ջրվեժների
խելագար ցատկ,
Ժայռերի մէջ արձագանքող
սիրո սրինգ...
Ու շղթայուած ըմբոստութիւն,
համբերութիւն կորաքամակ,
արիւն, քրտինք,
Հառաչանքներ արիւնաքամ
եւ ոդր, եւ ոդր քաղցքախառն՝
Նարեկացու սրտի հրից:
Ո՛վ է, արդեօք, վերծանելու
առեղծուածը Հայաստանի:
Վաճառվացած արիութեամբ
մոնչիւնը վիշապաքաղ,
Հայկեան նետի կայծակնացայտ
ընդվզումը ճաճուն բարու,
Սասնա ծռեր, Թուր կեծակի,

Սարտարապատ ու Ավարայր...
Եւ խեղճութիւն ճպատակի,
ճպատակուած պատիւ ու ցաւ,
եւ պարտութիւն,
պարտութիւններ,
ճակատագրի ավարայրում:
Ո՛վ է, արդեօք, վերծանելու
առեղծուածը Հայաստանի:
Հոռոմների դէմ խղացած
Արտաշատեան ճանդգնութիւն,
Տիգրանակերտ կպչորութիւն՝
եզերքներում արեւելքի,
Ակուրեանի թամբին թառած
Բագրատունեաց հարստութիւն,
Նոյնիսկ տմից ճեռու մի տեղ՝
կիլիկիացու տուն ու երկինք...
Եւ սեփական երկրքի տակ
ճագար տարի ճորտ ու ստրուկ,
Ուրիշների դրոշ ու թագ,
ուրիշների սուր ու մտրակ,
ուրիշների իշխանութիւն:
Ո՛վ է, արդեօք, վերծանելու
առեղծուածը Հայաստանի:
Տճառներին դաջուած, խաչուած
ճավերժութիւն աստուածակերպ,
Ախուետներուն գլուխգործոց
Աթթամարի ճպարտութիւն,
Ջուարթնոցի արծիւների
եռամուխ աղոթք ու երգ,
Գեղարդապահ ճովազների
ժպտամիխիթ դիւցազնավէպ...
Եւ գետնափոր փարախ ու տուն,
եւ տապալուած աստուածների
գետնաթաղալ ավերակներ,
Անգերեզման խաչքարերի
քարէ արցունք:
Ո՛վ է, արդեօք, վերծանելու
առեղծուածը Հայաստանի:
Լոյսի թռիչք ազդարարող
մեսրոպատառ մագաղաթներ,
Ոդոգ կարմիր արնակարմիր՝
Քաջի կտուր՝
չկարկատուած երկնքի դէմ
Ու քաջի տուն,
որ ճայկական պիտի լինի:
Եթէ լիներ ճպրենիքում:
Ո՛վ է, արդեօք, վերծանելու
առեղծուածը Հայաստանի:
Բայց ով, բայց ով կ'ուսումնդի
ճակատագրի ամի վրայ
Փնտրել չիղը գուշակութեան
երբ իմ դժուար Հայաստանի
ամէն խաչքար
Առեղծուած է եղել Նոյնիկով
աստծու ճամար:
Մի ճին ոստան,
մի ժողովուրդ ճնանձի
Եւ պատմութիւն՝
որպէս ճոգս ու խնամքիդ:
Մի գերդաստան,
որտեղ ճարսներ ինչքան ասես
եւ չծնուած երազաքոյր վաչամտիկ:
Մի անդաստան՝ կիսուած,
ճաճախ քառատասնամեայ
եւ ճավերժող
իր փոքրացած մեծութիւնէն:
Մի ցեղ, որի
դեռ կրապաշտ աչքերի մէջ
ճառագում է ժամանակի ոուրը ամէն:
Եւ ճենց այդպէս
մնալու է որպէս ճավերժ
չվերծանուած
Վաղուց յայտնի մեր ճին ճայտի
ֆենոմենը աստուածամարմ:
Մենք նկել ենք, որ ճավերժենք,
- տանք ու մերժենք, առնենք ասես,
ու քաջի կանք,
ու քաջի կա պոեզ ասի:
Մեր ժայռերէզ ճայրենիքում
կղիզի երգ, կղիզի ծափ,
ծնունդ, կնունք ու ճարսանիք,
պսիներ կենաք:
Մնացածը դուք որոշէք՝
արժի, արդեօք՝ք, չարժագրել
առեղծուածը Հայաստանի:

ՍՏԵՓԱՆ ՎԱՐԴԱՆԵՄԻ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԸ

Պատմութեան եւ Մշակոյթի Յուշարձաններու պահպանութեան եւ օգտագործման վարչութիւնը Հայաստանի մէջ գտնուող աւելի քան տասը հազար ճարտարապետական յուշարձաններու ուսումնասիրութեամբ ու վերակառուցմամբ կը զբաղի: Ա՛յդ յուշարձանները արձանագրելու ու անոնց ծանօթացնելու չնոյ վարչութիւնը ձեռնարկած է «Ճորհրդային Հայաստանի պատմութեան ու մշակոյթի յուշարձանների հաւաքածուն» տասը հատորնոց հանրագիտարանի եւ «Հայ ճարտարապետութեան պատմութիւն» վեցհատորեակի հրատարակութեան: Վարչութիւնը սկսած է նաեւ կանոնաւոր կերպով հրատարակել տարեգիրքը, որ կատարուած գործնական աշխատանքի արդիւնքները համագումարի կը բերէ: Վարչութեան գլխաւոր գործունէութիւնը եղող վերականգնման աշխատանքներուն մէջ ընդգրկուած են 60 յուշարձաններ, որոնցմէ ա-մենահինը Տաթեւի վանքն է՝ իր կենցաղային ու տնտեսական կառոյցներով միասին: Կը վերականգնուին նաեւ Հառիճի վանքը, Նորավանի ու Օհանավանի համալիրները, Քասախի Բագիլիկ Եկեղեցին եւայլն: Ցուշարձաններու պահպանութեան վարչութիւնը իր մասնակցութիւնը պիտի բերէ նաեւ Լեռնային – Ղարաբաղի տարածքի վրայ գտնուող յուշարձաններու վերականգնումին:

ԱԿԱԴԵՄԱԿԱՆ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԸ ԿԻԵՒԻ ՄԷՋ

Քանի մը տարուան ընդմիջումէն յետոյ Հայաստանի պետական ակադեմական երգչախումբը դարձեալ հանդէս եկած է Մարտ. Ռուդոլֆոյ մայրաքաղաքին մէջ: Երգչախումբը չորս համերգներ տուած է կիեւի պետական Ֆիլհարմոնիկի դահլիճին մէջ: Համերգաշարին առաջին իրիկունը հնչած են կոմիտասի ու նկալեանի ժողովրդական երգերու մշակումները: Ջերմ ընդունելութեան արժանացած է նաեւ Ռախմանինովի «Ո՛վ ուրի՛ւ» վէպ մարիամ երգի մը տարբերակով ու Ռուսլանի եւ Լյուդմիլայի օրհներգութեան ու ամբոխային տեսարանները: Հանդիսատեսը ոգեւորութեան նշաններ ցոյց տուած է նաեւ

ՄԻՉԻԿԸՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՆՇՈՒՄԸ

 Եօթը տարիներ առաջ Միչիկընի Համալսարանի (Էնն Արպըր) մէջ հաստատուած էր արդի հայոց պատմութեան հայագիտական առաջին ամպիոնը, Տիար Ալեք Մանուկեանի մէկ միլիոն տոլարի նուիրատուութեամբ, ամպիոնի վարիչ ունենալով Փրոֆ. Ռոնըլտ Սիւնին: Անցեալ տարի երկրորդ ամպիոն մը եւս հաստատուեցաւ նման նուիրատուութեամբ մը, Տիկ. Մարի Մանուկեանի անունով, իբրեւ վարիչ ունենալով Փրոֆ. Գէորգ Պարտաքճեանը: Այս երկրորդ աթոռը նուիրուած էր հայ գրականութեան եւ լեզուի ուսումնասիրութեան եւ ուսուցման: Այս երկու աթոռներու հիմնադրութեամբ եւ անոնց վարիչներու գիտական վարկով Էնն Արպըրի կեդրոնը կարեւոր կշիռ մը կը ստանձնէր Ամերիկայի հայագիտութեան բնագաւառին ներս: Ահա այս բարեդէպ առիթը նշելու համար է որ Ամերիկայի հայագիտական ամպիոններու բոլոր վարիչները ուխտած էին Միչիկըն, իրենց գնահատանքը ընծայելու գիտական այս կեդրոնի պատասխանատուներուն եւ բարերարներուն: Ուրախալի երեւոյթ էր որ հայրենիքը եւս բերաւ իր լիարուն մասնակցութիւնը միտքի այս տօնին, ղրկելով իր ամէնէն արժանաւոր գրականագէտները, յանձինս Փրոֆ. Հրանդ Թամրազեանի (վերջին պահուն հիւանդացած), Փրոֆ. Վազգէն Գաբրիէլեանի եւ Տոքթ. Կարլէն Դալլաքեանի:

Երկու օրերու գիտական նիստերէն ետք եզրափակիչ ճաշկերոյթը կայացաւ Կիրակի երեկոյեան, Մարտ 6, 1988–ին, Ս. Յովհ. Մկրտիչ Եկեղեցւոյ Մշակ. Սրահին մէջ: Ճաշկերոյթը կազմակերպուած էր Ալեք եւ Մարի Մանուկեան ամպիոններու Խորհրդատու Մարմնի կողմէ: Հանդիսավարներն էին Ալիս Հայտոսթեանն ու Պրայըն Մանուկեանը: Խօսք առին հետեւեալ ականաւոր հայագէտները.– Նինա Կարսոյեան, Ռիչըրտ Յովաննիսեան, Աւետիս Սանճեան, Ռապըրթ Թոմսըն, Գէորգ Պարտաքճեան եւ Ռոնըլտ Սիւնի: Ցատուկ պատգամներով հանդէս եկան Ալեք Մանուկեան, Կարլէն Դալլաքեան եւ Շահէ Արք. Աճէմեան: Պարոյր Սեւակէն արտասանեց Անահիտ Թումաճան: Օրուան գլխաւոր բանախօսն էր Փրոֆ. Պեն Պաղտիկեան, Գալիֆորնիոյ Համալսարանի (Պըրքլի) Լրագրական Գիտութիւններու Բաժնի աւագերէցը:

Կը նշեմ Պեն Պաղտիկեանի յայտնած միտքերուն գլխաւոր կէտերը.–

Հայ մշակոյթը այսօր կենսունակ վիճակ մը կը պարզէ արեւմուտքի մէջ: Անցեալին շատ տառապեցանք, լաւ է երբեմն լաւ լուրեր լսելը: Քաղաքակիրթ աշխարհի վերջին երկու սերունդները ցասումով տեղեկացան նենգ Թուրքերու ուրացումները հայկական կոտորածներուն, ինչպէս նաեւ այն ահաւոր սուտը՝ թէ հայերն է որ ջարդած են Թուրքերը եւ ոչ թէ հակառակը:

Պեն Պապտիկեան ընդվզումով արտայայտուեցաւ Ամերիկայի Պետական Քարտուղարութեան հայկական ջարդերու վերաբերեալ «կարծեցեալ» որակումին: Թուրքերը դրամ կը վճարեն ամերիկացի ուսումնագէտներուն, որպէսզի ուրանան հայոց ցեղասպանութիւնը: Թուրք դեսպաններ կը ստեն լրագրողներուն:

Փրոֆ. Պաղտիկեան յորդորեց հայ ժողովուրդին չմոռնալ մարդկութեան դէմ գործուած ոճիրները, «որովհետեւ», ըսաւ ան, «երբ ոճրագործ մը ներումի արժանանայ, ան ամբողջ համայնքը կ'ապականէ»:

Անցեալին, իշխանաւորներու առանձնաշնորհումն էր իրենց հակառակորդները հաշուեյարդարի ենթարկել: Ամբողջ աշխարհը բարիի եւ չարեայ միջեւ պայքար մըն է: Երբ չարիքի դէմ ընդդիմութիւնը փճացուի, նժարը դէպի ոճրագործներուն կողմը կը թեքի: Ցանցաւորը աղմուկ կը բարձրացնէ իր մեղքը ծածկելու համար:

Պեն Պաղտիկեան որպէս լրագրող դիմում կը կատարէ Թրքական իշխանութիւններուն, Թուրքիա այցելելու համար: Կը մերժուի: Երբ կը դիմէ իր ծննդավայր Մարաշը այցելելու որպէս զբօսաշրջիկ, իրեն կ'ըսեն. «ծննդավայրդ այցելելու համար արգելք չըկայ, պայմանաւ որ անցեալի մասին շատ հարցում չհարցընես...: Պաղտիկեան քաղաքի մուտքին կը կարդայ «Քահրաման (հերոսական) Մարաշ» վերտառութիւնը: «Այս ի՞նչ տեսակ հերոսութիւն է», կը խորհրդածէ ան, «երբ հարցում չես կրնար հարցնել գործած հերոսութիւններուն մասին»:

Պատմութեան մէջ ճշմարտութիւնը երբեմն երեւան կ'ելլէ, սակայն երբեմն ալ կը թաղուի: «Կը յուսանք որ հայոց ցեղասպանութեան մասին ճշմարտութիւնը օր մը երեւան կ'ելլէ», եզրակացուց ան:

Փրոֆ. Ռոնըլտ Սիւնի յուշատախտակ մը նուիրեց Փրոֆ. Պենճամին Սթոլցի, Միչիկընի Համալսարանի Սլաւական Բաժանմունքի նախկին վարիչին, Հայագիտական Ամպիոնի ծրագիրը սկիզբէն քաջալերած ըլլալուն համար:

Բոլոր բանախօսներն ալ շընորհակալութիւն յայտնեցին Միչիկընի Համալսարանի զոյգ ամպիոններու բարերարներ Ալեք եւ Մարի Մանուկեաններուն, իսկ Տոքթ. Սիւնի մագաղաթեայ գնահատագիրներ յանձնեց յարգարժան բարերարներուն:

Տիկ. Ալիս Հայտոսթեան շընորհակալութիւն յայտնեց Տոքթ. Ճորճ եւ Ալիս Քետեանին, Տիթրոյթահայ Տիկնանց Ակումբի վարչութեան, Ճիմ Տէրեանին, Երուանդ Աղաթեանին, Մանուկ Եանկի, Տէր եւ Տիկ. Ճորճ Սիւնիի, Դանիէլ Շահանի, Մարթի Զոլաքեանի եւ բոլոր անոնց որոնք իրենց նիւթական օժանդակութեամբ, կամ Խորհրդատու Մարմնի իրենց անդամակցութեամբ, սատար հանդիսացած էին հայագիտական ամպիոններու բարգաւաճումին եւ սոյն ձեռնարկի յաջողութեան:

Հանդէսը վերջ գտաւ Գերշ. Տ. Շահէ Արք. Աճէմեանի օրհնութեան աղօթքով:

Ա. ՉՆԼԵՊԵԱՆ

ՍԻՄՓՈԶԻՈՒՄԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՀԻՒՐ ԴԱՍԱԽՕՍ ՓՐՈՖ. ՎԱԶԳԷՆ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑ ԻՐ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԷՆ ԱՆԱՀԻՏ ԹՈՒՄԱՃԱՆԸ, ՈՐՈՒՆ ԽՕՍՔԸ ԿՈՒ ՏԱՆՔ ՍՏՈՐԵՒ

Տարիներ առաջ, երբ Երեւանի Պետական Համալսարանի ուսանող էի, աշակերտած եմ Փրոֆեսոր Գաբրիէլեանին: Հայ գրականութեան բաժինը նոր ընկլուած էր դասընթացք մը Արեւմտահայ - Սփիւռքահայ գրականութեանը նուիրուած եւ Փրոֆեսոր Գաբրիէլեանը պատասխանատու դասախօսն էր:

Անշուշտ դպրոցական դասագիրքերէն ծանօթ էինք կարգ մը արեւմտահայ-սփիւռքահայ գրողներու գործերուն, սակայն սփիւռքահայ գրականութիւնը, որպէս անմիջական շարունակութիւնը արեւմտահայ գրականութեան եւ որպէս անբաժանելի մէկ մասը հայ գրականութեան ընդհանրապէս, Համալսարանի մէջ էր, որ ներկայացուեցաւ մեզի:

Այս դասընթացքին ատենն էր, որ հասկցանք թէ ճակատագրի բերումով բաժան բաժան ապրած ենք մեր ձեւաւոր Հայրենիքի մէջ, սակայն հոգիով միշտ ալ անկիւելի եղած ենք շնորհիւ մեր մեծասքանչ հայերէն լեզուի:

Իմացանք որ Բակունցէն զատ համաստեղ անունով գրող մը, ապրած է ովկեանոսէն այս կողմ, որուն գործերը շաղախուած են արցունքախառն կարօտով, Թէքէեան, Տառուկեան, Շահնուր եւ ուրիշներ հայերէն գրած են: Բազմահազարնոց սփիւռք մը գոյութիւն ունի, դպրոցներով, լրագիրներով, մշակութային հիմնարկներով, հաղէսներով եւ ծովածաւալ կարօտով կորսնցուցած տան ու Հայրենիքի հանդէպ:

Այս օրերուն էր, որ մեր ժողովուրդի երկու հատուածները, լեզուով, գրականութեամբ միացան ու ամբողջական մարմին դարձան ուսանողներուս միտքին ու երեւակայութեան մէջ:

Փրոֆեսոր Գաբրիէլեան ծնած է Էջմիածինի շրջանի Աթարբեկեան գիւղը:

1960 թուականին աւարտեր է Երեւանի Պետական Համալսարանի բանասիրական բաժինը, եւ աշխատանքի անցած Համալսարանին մէջ:

1969 թուականին գրած եւ պաշտպանած է թեկնածուական աւարտաճառը «Ռուբէն Որբերեանի ստեղծագործութիւնը» թեմայով: Շարունակելով իր դասախօսական աշխատանքը Համալսարանի մէջ, Պր. Գաբրիէլեան 1979-ին կը գրէ տոքթորական աւարտաճառը, նուիրուած «Դանիէլ Վարուժանի» կեանքին ու գործին:

Այսօր Փրոֆեսոր Գաբրիէլեան կը գլխաւորէ Համալսարանի բանասիրական բաժնի խորհրդահայ գրականութեան բաժինը, միաժամանակ կը զբաղի Արեւմտահայ - Սփիւռքահայ եւ խորհրդահայ գրականութեան հարցերով:

Փրոֆեսոր Գաբրիէլեան հեղինակած է բազմաթիւ գրականագիտական աշխատութիւններ, -ինչպիսիք են վերոյիշեալ երկերը, 1964 «Ռուբէն Որբերեան», 1978, «Դանիէլ Վարուժան»:

1982-ին Դանիէլ Վարուժանի ստեղծագործութիւնը, 1974-ին «Արեւմտահայ Բանաստեղծներ» «Դիմանկարներ», «Սփիւռքահայ Գրողներ» 1979-ին: Կազմեր եւ խմբագրեր է «Վահան Թէքէեանի եւ Դանիէլ Վարուժանի ստեղծագործութիւններու ժողովածուները:

Իսկ վերջերս Համալսարանի հրատարակութիւնը լոյս ընծայեց Փրոֆ. Գաբրիէլեանի «Սփիւռքահայ Գրականութիւն» աշխատութիւնը, որպէս դասագիրք բանասիրական բաժնի ուսանողներու համար:

Այս եւ միւս աշխատութիւններու շնորհիւ է, որ պիտի ամբողջանայ սփիւռքի գրականութեան պատմութիւնը եւ պիտի օգտակար ըլլայ հասկնալու, գնահատելու հայկական սփիւռքը իր մտահոգութիւններով եւ հոգեբանութեամբ:

Փրոֆեսոր Գաբրիէլեան ամուսնացած է բանասիրական գիտութիւններու նոյնպէս Տոքթոր, Համալսարանի դասախօս Ժենիա Քալանթարեանին հետ: Ունին երկու զաւակներ, որ Երեւանի Համալսարանի ուսանողներ են անգլիական եւ մաթեմատիկական բաժիններու: Եւ հակառակ իրենց ընտրած մասնագիտութիւններու կը գրեն հայերէն պատմուածքներ որ տպագրուած են «Գարուն» ամսագիրին մէջ:

Բարի եկաք Փրոֆեսոր Գաբրիէլեան:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ներկայիս՝ ի գիտութիւն մեր ժողովուրդին կը յայտնենք, թէ Նորին Սուրբ Օծութիւն Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը իր 1553 թիւ եւ 1988 Ապրիլ 7 թուակիր Սրբատառ Կոնդակով, Փարիզի Հայոց Առաջնորդ՝ Տ. Գիւտ Եպիսկոպոս Նագգաշեանը նշանակած է Ֆրանսայի եւ Արեւմտեան Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ:

Վեհափառ Հայրապետը, Սրբատառ նոյն այդ Կոնդակով, Տ. Գիւտ Եպիսկոպոս Նագգաշեանին շնորհած է նաեւ Արքութեան պատիւ:

Բարձրաշնորհ Տ. Գիւտ Արքեպիսկոպոս Նագգաշեանին ուղղուած յիշեալ Կոնդակին պաշտօնական ընթերցումը՝ Ֆրանսայի եւ Եւրոպայի Եկեղեցիներու բեմերէն՝ կատարուեցաւ Կիրակի օր, Մայիս 8–ին, ի ժամու Ս. Պատարագին:

ԴԻՒԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏՄԵՆՔ ԱՅՍ ԳԻՐՔԻ ՄԱՍԻՆ

Այս գիրքը, որ սեղմված է դրուած, մօտիկս, որուն կազմը տուժած է բազում տարիներ դիմազրաւելով Բիւ Տը Ժաճէյրոյի խոնաւ մթնոլորտը, բայց որուն լատոյան թուղթը պահած է իր բովանդակ սկզբնական թարմութիւնը (թէեւ տպագրութեան թուականն ըլլայ 1894), այս գիրքը, այո, իմ սեփականութիւնս է 1950ական թ վեր:

Ամրան յետ միջօրէ, կիզիչ, Հանիրէ (Նգիպտոս): Այցելութեանքս կը գտնուիմ զոհաբերութեան տունը: Ամերիկայրս բացակայ է, իր պաշտօնին գըլուխը: Այդ պահուն մերկաց է միայն տանտիրուհին:

Ահա յանկարծ կը հնչէ դըրան զանգը: Ո՞վ է որ Ցուլիս ամիսի այս տօթին սիրտ է ըրեր սանձուխներէն թարծաւալ միջնեւ հինգերորդ յարկ (վերեւայ չկայ): Կրօնաւո՛ր մը: Բայց տանիներեց բահանան չէ, լուսաւորչական: Այլ կը կրէ կաթոլիկ կղերի յատկանշական գլխարկը: Ա՛, Հայր Ռափայէլ Քոսեանն է, Գահիրէի վիէննական Մխիթարեան վարժարանէն, թարգմանիչը «Ծաղերու վտանգները» հատորին:

Դպրոցներու փակուիմն, ուսուցիչ կրօնաւորը վերնամարկներ է մէկ ուրիշ առաքելութեան: Բանալով իր պայուսակը, ան մեր առջեւ կը պարզէ այլազան մթերք մը մեսրոպատառ մատենաներու: «Բոպիճոսն Գրուագ»էն մինչեւ, օրիվակ, այս հատորը որ իմծի ըղկերացած է մինչեւ գրազիչ «Տնմանութիւն Ճիսուսի Քրիստոսի», տպագրուած Վիէննայի Մխիթարեան Վաճրին մէջ: Ատոր գիրքեր, կամճցող հայ ընտանիքին համար:

Հայր Քոսեան, անգոսնելով օդին տաքութիւնը որուն դէմ կ'ընդվզվի մեր հայու արիւնը, ընդարձակ բաղաձին մէկ բաղէն միւսը կը տանի հայրենական այդ ծրագը –հայերէն գիրքը– որպէսզի անկիա վառ մնար հայկական յարկերէն ներս: Իւրաքանչիւր տան մէջ հարց տալով թէ ուրիշ հայ ընտանիքներ ալ կը բնակի՞ն մերձակայքը, Հայր Քոսեան որդեգրած էր արեւելեան վարժարաններ, յաղթականօրէն հաստատելով, որ ամէն տեղ, ուր հայ կայ, հոն կայ նաեւ հայերէն գիրքը:

Ես այդ գիրքը, հիմա ձեռքիս տակ տակաւին, եւ իր կարգին յուշարար այդ օրերուն, համաշխարհային գրականութեան մէջ գլուխ-գործոց մըն է, որուն հայերէն թարգմանութեան մասին անտեղակ մնացած պիտի ըլլայի եթէ Մեսրոպի այդ աշակերտը սերմնացանի իր պաշտօնին ծուած չըլլար այդ օրը, այդ ժամուն, ի Գահիրէ: Հայր Քոսեանէն գնուած այս գիրքը Թովմաս Գեմբացի (1379–1471):

Հատորի խորագրին էջը ընդխորդող «Ֆօսֆոր կը տեղեկացնէ թէ Վիէննայի Մխիթարեան Միաբանութեան մէջ 1868ին հիմնուած է Ազարատ Ոգուբիւն Սրբոյրութիւնը, որուն տասնվեցերորդ հրատարակութիւնն է այս հատորը: Այդ «Ֆօսֆոր կը սկսի այսպէս.

«Մարգուս Նուիրական պարտքէ՛ է՝ չէ թէ մինակ եղբօրը չարիք չընել, հապա միասամայն ձեռքէն եկածին չափ ալ բարիք ընել:»

Բարեգործութեան համաձայն է որ եղբայրութիւնը 1868էն սկսեալ յոյս ընծայած է բազմաթիւ դաստիարակիչ հատորներ: «Տնմանութիւն Ճիսուսի Քրիստոսի» երկին բարգմանութիւնը ուղղակի լատիներէն քնագրէն կատարած է Հ. Թադէոս Բռնմնան: Անտարակոյս մէկ արժանաւոր շահութիւնը միջնադարեան մեր վանականութենէն: Իր աշխարհաբար կը պատկանի այն ժամանակաշրջանին երբ ազգութեան զգացում, գրականութեան զգացում, գրականութեան զգացում, գրական

ԱԹԷՆՔ - ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻ ԶՈՀ

Դիմակաւոր քոմանտօ մը մահափորձի ենթարկեց Հայաստանի Ազատագրութեան Հայ Գաղտնի Բանակի (ԱՍԱԼԱ) պետը ճանչցուած Յակոբ Յակոբեանը։

Աթէնքի, Հարաւային մէկ արուարձանի մէջ գտնուող, իր բնակարանին առջեւ, երբ կը պատրաստուէր օդակայան երթալ իր քենիին հետ, Եուկոսլավիա մեկնելու համար, Հինգշաբթի, 28 Ապրիլ, առաւօտեան ժամը շուրջ 4,30ին։

Զոհը վերջին տարիներուն Աթէնք կ'ապրէր իր կնոջ հետ ճանչցուած էր որպէս լիբանանցի առեւտրական Հանրի Թիթիզեանի անունով- Եմէնի դիւանագիտական անցագիր մը կը կրէր, Ապտուլ Մուհամէտ Քաչիմ անունով, 37 տարեկան։

Ոչ ոք տէր կանգնեցաւ մահափորձին, յունական ոստիկանութիւնը զայն կը վերագրէ ԱՍԱԼԱի «ներքին պառակտումի», հաւանական է որ այս վարկածը կը միտի բուն կասկածելի հեղինակներէ շեղեցնել ուշադրութիւնը։ Այս առթիւ հարցաքննուած են Յունաստան ապրող Թուրք քաղաքական կարգ մը պատսպարեալներ եւ այլ տարրեր։ Յակոբ Յակոբեան, ճանչցուած նաեւ Միհրան Միհրանեան, Վահրամեան եւ այլ անուններով, նոյն ա՞նձն է որ ԱՍԱԼԱ պաշտօնապէս «սպաննուած» յայտարարեց 1988ին, Արեւմտեան Պէյրութի իսրայէլեան ռմբակոծումներուն։ Ըստ ֆրանսական «Լը Մոնտ» օրաթերթին՝ ԱՍԱԼԱի ղեկավարին կինը տուած է բուն իսկութիւնը իր ամուսնոյն, որպէս իրա՛ւ Յակոբ Յակոբեանը, որ -միշտ, ըստ թերթին- բուն անունով Պետրոս Յովհաննէսեան հիմնած է Յակոբ Տարաքճեանի հետ, 1975ին, ԱՍԱԼԱն։

Ծնած էր Իրաք, 1944ին։ Ընտանեօք հաստատուած է Լիբանան, 60ական թուականներուն սկիզբը, անդամագրուած ժորժ Հապաշի ղեկավարած պաղեստինեան FPLP ծայրայեղական շարժումին, որուն արարքներուն մէջ, իր ցոյց տուած քաջութիւնը, իրեն շահիլ կու տան «մուճահիտ» (մարտիկ) անուանումը։ Սակայն՝ իրեն եւ իր ընկերներուն համար, պաղեստինցիներու կողքին կռիւները միջոց մըն էին ծանօթանալու կռուի մեթոտներուն, զանոնք ծառայեցնելու համար հիմնական մտասեւեռումի մը։ Թուրք պետութեան դէմ վրէժխնդրութեան, Թուրքերու վրէժ լուծելու համար, 1915ի հայկական ցեղասպանութեան վրէժը։ Ամենամարտական կազմակերպութեան՝ Թուրքերու դէմ մղուած արիւնալի կռիւին՝ երրորդ սերունդի հայ երիտասարդներուն կողմէ- ԱՍԱԼԱի տղաքը սպաննեցին Աշխարհի զանազան կողմերը, շուրջ 25 Թուրք դիւանագէտներ։ Այն ատեն գաղտնի կազմակերպութեան ժողովրդականութիւնը, հայոց մէջ հասած էր իր գագաթնակէտին, եւ Յակոբեան դարձած էր խորհրդանիշը՝ Հայկական Ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչումին։ Սակայն՝ երբ կազմակերպութիւնը ընկաւ հարուածել ոչ թրքական թիրախներ, ի մասնաւորի 1983ի Յուլիսին, Ֆրանսայի Օրլի օդակայանի կոյր մահափորձին հետեւանքով, որուն արդիւնքը եղաւ 8 մեռեալ եւ 56 վիրաւոր, կազմակերպութիւնը երկփեղկուեցաւ, եւ ստեղծուեցաւ ԱՍԱԼԱ Յեղափոխական Շարժումը, ղեկավարութեամբ Մոնթէ Մելքոնեանի։ Երկու հատուածներու միջեւ թշնամութիւնը այս աստիճան թունաւորուեցաւ, որ սկսաւ մաքրագործումը։

Ո՞վ սպաննեց «Յակոբ Յակոբեան»ը հարց կուտայ թերթը, ու կ'աւելցնէ թէ «կարելի չէ վստահօրէն գիտնալ մահափորձին հեղինակները, որոնք շատ զօրաւոր միջոցներու տէր արհեստավարժներ պէտք է եղած ըլլան։ Կարելի չէ բնականաբար անտեսել թրքական գաղտնի սպասարկութիւնները, կամ այլ պետութիւնները՝ որոնց դէմ Յակոբ Յակոբեան աշխատած էր։ Անոր մահը կրնայ խորհրդաւոր մնալ, ինչպէս որ ինք իր կեանքին վերջին տարիները»։

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 25

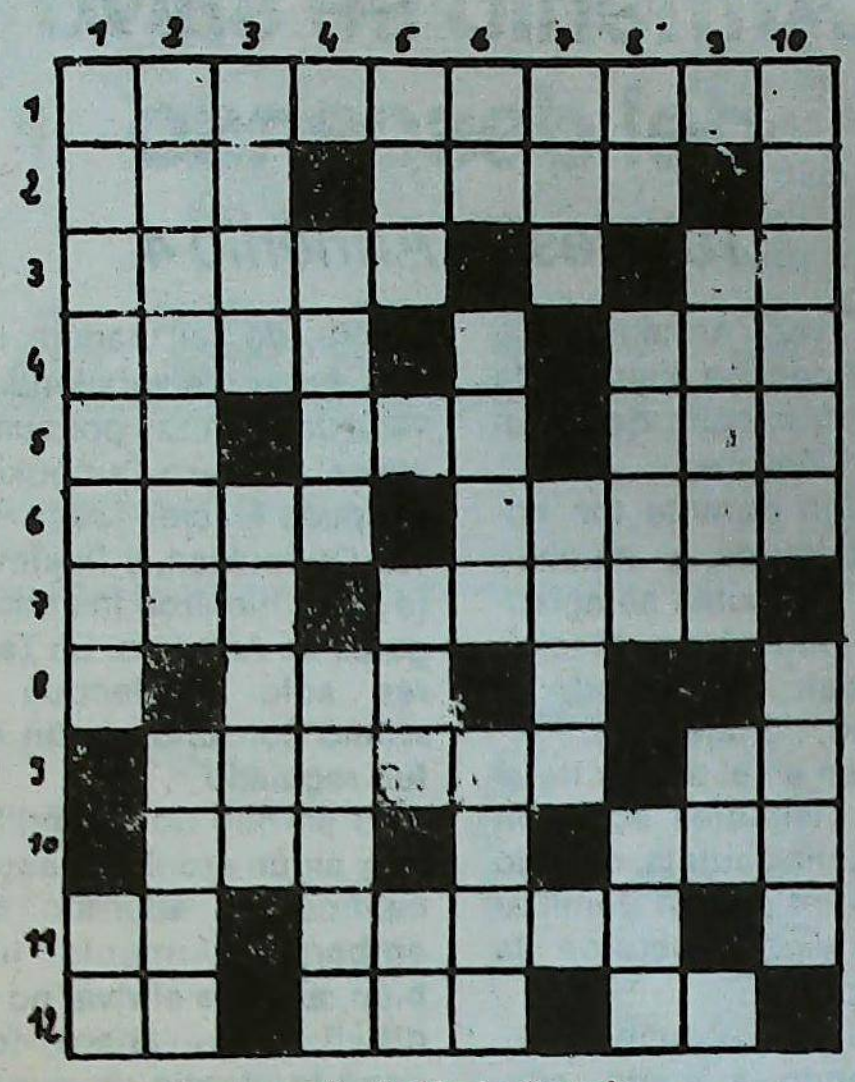

«Ու»ն մէկ գիր հաշուել

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1.– Հայկական տոհմ մը: 2.– Դեռ – հում եղինձ: 3.– Աղացուած ցորեն – անմէջ Հրանդ: 4.– Վագր խարոյկ: 5.– Արարատ բառէն երկու նմանագիր – հայ գեղեցիկ թագաւոր մը – վերջը: 6.– Աջէն ձախ՝ խոհեր – աջէն ձախ՝ պատմութեան մէջէն դաւաճան անձ մը: 7.– Անդաստան – աջէն ձախ՝ հայ հերոսուհի մը: 8.– Ահաւասիկ: 9.– Աջէն ձախ՝ հայ կտրիճ քահանայ մը – այբուբենէն գիր մը: 10.– Բաժին – մեծ թըմբուկ: 11.– Աջէն ձախ՝ դերանուն մը – 5-րդ դարու հայ քերթող: 12.– Սկիզբ – աջէն ձախ՝ թերթ (քարի, երկաթի, պղինձի) – խաղ մը:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1.– Վարէն վեր՝ տիկնանց տիկին տիտղոս ունէր – վարէն վեր դերանուն մը: 2.– Դաշտ մը ուր պատերազմ մղուեցաւ – խեցօք կենդանիի մը պոչ: 3.– Մսեցաւ բայէն 4 գիր – փոքր Հայաստանի քաղաք: 4.– Մետաղ մը (պղինձէ անօթներ կլայելու) – ծուել: 5.– Հայերէնի մէջ նախընտրելի է չգործածել – քաշտի – վարէն վեր՝ պատմութեան մը մէջ համ կուտայ: 6.– Շաղկապ մը – վարէն վեր՝ մանր որդ – վահան: 7.– Թեւ – նուագարան մը ձեռքը, մէկ տեղէն, միւսը կ'երթար: 8.– Լըծկան ընտանի կենդանի – գիտակ – գունդ ու կլոր: 9.– Վարէն վեր պարսիկ արքայ մը – վարէն վեր՝ չէ: 10.– Վարէն վեր նահատակուած 26 Մայիս 451-ին – պատմական կերակուր մը:

ԼՈՒԾՈՒՄ ԹԻՒ 24 ԽԱՉԲԱՌԻ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1.– Նախատակներ
2.– ին – ուր – իա
3.– նկ – նհ – ջէ
4.– ջահակիրեան
5.– խաւ – ակն
6.– ուպա – տակ
7.– Աթենակորաս
8.– մի – սի – նու
9.– պւ – ոն – ար
10.– անկորնչելի

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1.– նինջ – ամպա
2.– անկախութիւն
3.– հապե
4.– աւան
5.– տունկ – ասոր
6.– արհի – կիրնն
7.– օտար
8.– եկար
9.– երջանկանալ
10.– նժար – սուրի

(ՇԱՐ. 18-ՐԴ ԷՋԷՆ)

ՊԱՏՄԵՆՔ ԱՅՍ ԳԻՐՔԻ ՄԱՍԻՆ

«Իրօք ալ, բարձր խօսքին զմարդ ո՛չ սուրբ եւ ոչ իսկ արդար կ'ընեն, իսկ առաքինի կեանքն զմեզ սիրելի կ'ընէ Աստուծոյ (Գլուխ Ա.)։ Թէպէտեւ մէկուն ամենայնիւ ըզքեզ լաւագոյն մի' համարեր, որովհետեւ չես գիտեր թէ բարւոյն մէջ որչա՞փ ժամանակ պիտի յարատեւես (Գլուխ Բ.)։»

Եւ այսպէս, գիրքին աւելի քան հինգ հարիւր էջերուն վրայ տող առ տող կը քակուի ...եղինակին քաղցրախօս խոնարհութիւնը, մեզի անխուսափելիօրէն յիշեցնելով առա...ւատիպ Սուրբը Նարեկայ: ...Ինչպէս Նարեկացիի Աղօթամատեանը, Գեմբացիի երկը ... հանդիսանայ գովքը բարի... եւ գերագանց կոչ մը որ...ուզի անձնիւր մարդկային ...ակ սանձէ չարութիւնը նախ ... առաջ իր սեփական ներաշխարհին մէջ:

Գեմբացիի գիրքը կը շողայ ...ր փայլուն ճառագայթում ... ճիշդ ա՛յն դարուն մէջ որ ...ի տեսնէր անկումը քրիստոնէութեան հազարամեայ ...ութին եւ սկզբնաւորութիւ...նքեռնութեան վերածընդին: Արդարեւ, 1453ին – ...նչ Գեմբացի եօթանասունամեայ վանական էր Զվո... (Հոլանտա) վանքին մէջ – ...րոնական Ասիայէն մեկ... բարբարոսները, արդէն մոխրացուցած՝ մեր Անին ու Սեբաստիան, կը տապալէին, կը սրածէին ու կը գրաւէին Կոստանդնուպոլիսը, վերջակէտ մը դնելով Քրիստոնէական փառապանծ Միջնադարին հազարամեայ:

Կիլիկեան Հայաստանի վերջին թագաւորը չորս տարիէ ի վեր կորսնցուցած էր իր գահը, երբ կը ծնէր Թովմաս Գեմբացի 1379ին: Ան անտարակոյս հայեր ճանչցաւ իր բնակավայր Հոլանտայի մէջ, ուր իր մահէն քառասունմէկ տարի ետք՝ 1512ին պիտի ծնէին առաջին մեսրոպատառ տըպագիր գիրքերը: Հնօրեայ աշխարհն էր այդ, այն աշխարհը՝ որուն մէջ հայ ժողովուրդը նահատակութեան գինով կատարեր էր իր դերը, թումբ հանդիսանալով ներխուժող ամբարիշտին, ժամանակ տալով որ ուրիշ քրիստոնեայ ազգեր Եւրոպայի մէջ կազմակերպուին, պատրաստուին գալիք գրոհին:

Հայերը այդ ըրեր էին ի գին գերագոյն զոհողութեան, կոտորակուելով, քաջ գիտնալով որ կը պաշտպանեն ո՛չ միայն իրենց սեփական տունն ու քաղաքակրթութիւնը, այլեւ աշխարհին, Յիսուսին: Հայերը շարունակեցին կոտորակուիլ յաջորդ դարերուն, մինչ անդին սակաւահամբաւ, աննշան ազգեր կ'աճէին Եւրոպայի մէջ, կը դառնային հզօր: Այդ ազգերը զօրացան ու շփացան, մինչեւ որ տասնութերորդ, տասնիններորդ եւ քսաներորդ դարերուն դարձան նոյնքան ամբարիշտ որքան ամենայոռի ջարդարարները: Անոնք, ի վերջոյ, դարձան խորհրդատուներն ու մեղսակիցները հայասպանութեան ձեռնարկին:

Սակայն պատմութիւնը թատերախաղ կամ ֆիլմ չէ: Անիկա կը շարունակուի անվերջ: Անոր էջերը վերծանողները լաւ գիտեն թէ չկայ ոճիր որ մնայ անպատիժ: Եւ իմաստուն անձին համար դիւրին է նախատեսել վախճանը ջարդարարին եւ իր գործակիցներուն: Իսկ հայ ժողովուրդը, ընտրած ըլլալով նմանիլ Յիսուսի, քաջ գիտէ թէ խաչելութենէն ետք կայ եւ Յարութիւն:

Աւելի քան հինգ հարիւր տարի անցած է Թովմաս Գեմբացիի մահէն ասդին: Իննըսուներկու տարեկան էր երբ մեռաւ ան: Վերադառնա՞ր ան այժմ եւ այսօր ձայնասփիւռէն ու պատկերասփիւռէն ուսուցանէ՞ր ուղեկորոյս աշխարհին վերստին գործադրել «Նմանութիւն Յիսուսի Քրիստոսի»:

ՍԱՀԱԿ ՊԱԼԸԳՃԵԱՆ
Րիօ Տը Ժանէյրօ

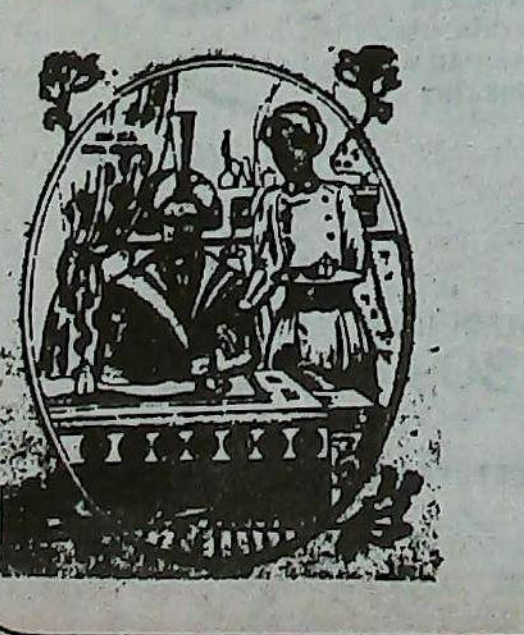
Su café molido
al gusto oriental
Gran Visir
Boedo 510.
T.E.: 97-4763

DEPORTIVAS

Armenio se salvó del descenso

Talleres 1 - Armenio 4

Otra vez Armenio fue líder en cancha ajena. Esta vez en la cancha de Talleres, de Córdoba.

Dominó durante los noventa minutos, y muchos de sus jugadores se agrandaron: Oudoukian, Maciel, Villarreal, Maldonado y Gallardo, por ejemplo.

Si bien en el primer tiempo los visitantes actuaron con mucha cautela, cuando vieron que podían dominar al rival ya se liberaron de las ataduras.

Y fue en el segundo tiempo cuando Armenio, convencido de su superioridad, empezó a atacar de firme. Y atacó, ordenada y positivamente, de tal manera que una a una fue venciendo la valla de Comizzo por cuatro veces. Primero Oudoukian, después Maciel, luego otra vez Oudoukian, y finalmente Vega hicieron los cuatro goles de Armenio. En Talleres sólo Bevilacqua se animó con uno, y aún ése fue regalado.

El partido no fue brillante, y algún cronista hasta lo calificó de aburrido. Sin embargo, Armenio jugó bien, aunque el rival no era difícil. Pero sobre todo ganó la alegría de que seguirá permaneciendo en Primera por un Campeonato más.

Antecedentes de Sardarabad

(viene de pág. 5)

Sardarabad y Gharakilisé se convirtieron en el nuevo Avarair del pueblo armenio. El mando turco, sorprendido, se encontró con un panorama totalmente distinto del que esperaba.

El ejército turco fue aplastado, golpeado por la flecha de Haig y se vio obligado a detener su avance. Luego de varios días de cruentas luchas, las fuerzas armenias, al mando de los generales Silikian y Pirumian, en Sardarabad, destrozaron el hocico del lobo gris. En Gharakilisé, los generales Nazarbekian y Antranik quebraron sus canillas; mientras que, en Pash-Aparán, los héroes armenios pulverizaron sus costillas.

El enemigo, agotado, detuvo su avance y se vio obligado a renunciar a sus planes militares, y genocidas. **El pueblo armenio había vencido.** Los armenios habían conquistado el derecho de vivir y crear. **El pueblo armenio iba a vivir.**

El 29 de mayo, el general Silikian efectuaba la siguiente declaración: **"Compatriotas, la heroica lucha de nuestras tropas continúa; las fuerzas turcas se baten en retirada. Debemos reconquistar Alexandropol, que nos arrebatara cobardemente, el turco".**

Esto no fue posible, no pudimos recuperar Alexandropol, mas los planes militares de los Enver habían fracasado; las tropas turcas habían recibido el castigo que merecían. En cierta medida, el peligro que amenazaba a nuestro pueblo había sido neutralizado.

COCINA

Arroz con mariscos

INGREDIENTES:

300 grs. de arroz - 8 berberechos - 1/4 kg. de almejas - 1/4 kg. de mejillones - 1 cebolla - 2 dientes de ajo - 1 pimiento verde - 2 tomates - 1 taza de aceite de maíz u oliva - perejil - sal - agua.

PREPARACION:

Lavar y limpiar los mariscos, dejándolos en agua con sal durante 30 minutos.

En una cazuela de barro echar la cebolla, el ajo, el perejil, el pimiento y el tomate, todo bien pelado y picado, poniéndolo en el aceite; cuando esté bien rehogado añadir los mariscos, dejándolo cocinar todo junto por espacio de 5 minutos. A continuación agregar el arroz (por cada taza de arroz, tres de agua), adicionar la sal correspondiente y dejarlo cocinar a fuego lento, hasta que el arroz esté en su punto (20/25 minutos).

Este arroz debe quedar bien caldosito.

Isabel Tchalian

La libre decisión del pueblo

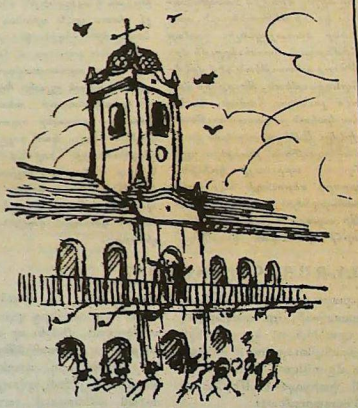

Fue un 25 de Mayo. Alboreaba la Patria. Y el Pueblo lo sabía. Por eso se expresó libremente, reclamando Independiencia. Y así, libremente, nacía la Patria Argentina en 1810.

Intercesión por jóvenes armenios presos

Diez jóvenes armenios estan cumpliendo prisión en distintos paises del mundo, por haber atentado contra la vida de diplomáticos turcos en una acción de propia justicia por el Genocidio Armenio.

Son ellos: G. Marashlian, H. Noubarian y R. Titizian, en Quebec (Canadá); Hampig Sasounian, en los EE.UU.; Raffi Elbekian, en Yugoslavia; Varuyan Garabedian, Simón Nayirian y Hovannés Semerdjian, en Francia; Mardirós Jamgotchian, en Suiza y Zaven Bedrosian, en Inglaterra.

Preocupado por su suerte y en un acto de afecto hacia estos jóvenes armenios, el señor José Balian se ha dirigido a los gobiernos de los países mencionados, invocando su condición de sobreviviente del genocidio y solicitando clemencia y tolerancia para ellos.

EL PROFESIONAL LOS RECETA
BARTAMIAN LOS DISEÑA
SU HIJO LOS PREFIERE
LINEA PIE/RECTOR
DE ORTOPEDIA
BARTAMIAN

CALZADO CORRECTIVO
A PRUEBA
DE CHICOS:
CALIDAD Y
DISEÑO

Calzado Correctivo

Calzado Deportivo

PLANTILLAS CORRECTORAS

Ortopedia Bartamian tambien las pone a sus pies.

ARTICULOS DE ORTOPEDIA EN GENERAL

Descuentos desde el 30% a Obras Sociales.
Consulte con su Obra Social sobre otros beneficios.

ORTOPEDIA OC
Bartamian
Av. Belgrano 1699 Tel. 45-5213 Bs. As.
Av. 7 N° 1134 Tel. 3-4935 La Plata

COCINA ORIENTAL
Especialidades Armenias
Sra. Valentina
Tel. 791-2349
-Trabajos sobre pedidos-

La **Escribanía Balassanian** *comunica su nueva característica telefónica:*
322-2768
Dr. Arturo Balassanian
Escribano
Florida 716 2° Piso - Of. "K"
Radio llamada: 311-0056 312-6383
Código: *3136*

Periódico Armenio
"SARDARABAD"
de la
ASOCIACION CULTURAL
TEKEYAN

Redacción y Administración: Cnel. Nicolás Vega 4779 1414 - CAPITAL FEDERAL T.E.: 771-2520
Horario de atención: *Lun. a Vier. de 10.00 a 19.00 hs.*

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 78.836
Director
MIHRAN SARAFIAN
Corresponsalía, receptoría de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap. 84
Cep. 00579 - San Pablo
T.E.: 813-6731

URUGUAY
Dr. Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E.: 70-3114 Montevideo